

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok

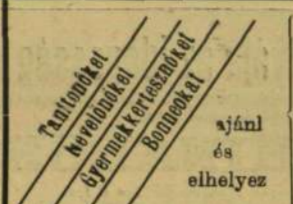
szabadalmásait es- közli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLE J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapított 1876.
Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.

BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet)

A Franklin-Társulatnál

Buda-
pesten megjelent, és minden
könyvkereskedésben kapható:
**AZ EGÉSZSÉG
MEGÓVÁSA.**

Népszerű egészségügyi
értekezés.
Irta
Dr. Wallfisch Ferencz.
Ára füve 40 kr.

A Magyar Asphalt

részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elvállalja jótállás mellett
legelőcsőben
asphalt-burkolatok
fektetését és
nedves lakások
pinczék, stb. gyökeros
száraztatását.
Telefon.

VASÁRNAPI UJSÁG

22. SZÁM. 1896. BUDAPEST, MÁJUS 31. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: A VASÁRNAPI UJSÁG évi ára 12 forint, a POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 18 forint. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 forint, a POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 12 forint. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 forint, a VASÁRNAPI UJSÁG együtt 12 forint. Külföldi előfizetésekre a postai díj megfizetésével a fentiekhez hozzá kell tenni a postai díjat.

KÁROLY LAJOS FŐHERCEG CSALÁDJA.

A Z URALKODÓ-HÁZ életében történő események általában mindig közérdeklő ügyek. A magyar királyi korona, mint az osztrák császári korona alatt álló országokat és népeket. Egy-egy születés, házasságtétel vagy halálos eset nagy változások okozója lehet már csupán megfontoltan. Igen természetes azért, ha most Károly Lajos főherceg gyászos elhunytja miatt fokozott mértékben fordul a közfigyelem egész családjára, különösen pedig fia felé, kik ez idő szerint az örökösödési alaptörvény (pragmatica sanctio) értelmében legközelebb állnak Magyarország és Ausztria trónjához.

A közérdeklődés némi kielégítésére bemutatjuk lapunk jelen számában a boldogult Károly Lajos főherceg családjának élő tagjait s elhunyt első két feleségét is.

Károly Lajos főherceg, mint már többször elmondtuk, háromszor lépett házasságra. Első ízben 1856-ban nősült, elvevén Margit szász hercegnőt, a ki azonban rövid két év múlva gyermektelenül hunyt el 1858. szept. 15-én. Másod ízben 1862-ben kötött házasságot a két Szicília királyának, Ferdinándnak, leányával, Mária Annunziata hercegnővel, ki kilenc év múlva, 1871 május 4-én szintén elhunyt. Ebből a házasságból négy gyermek származott, kik ma is élnek, névszerint: 1. Ferencz Ferdinánd (született 1863-ban), 2. Ottó Ferencz József (szül. 1865-ben), 3. Ferdinánd Károly Lajos (szül. 1868-ban) és 4. Margit Zsófia (szül. 1870-ben). Ezek közül Ottó főherceg már 1886 óta nős, feleségül vevén Mária Józsefa szász hercegnőt, ki eddig két fiúgyermekkel ajándékozta meg, s ezek a kilenc éves Károly Ferencz József és az egy éves Miksa Jenő Lajos. Margit Zsófia főhercegnő, ki egy ideig a prágai nemes hölgy-alapítványi intézet apátnöje volt, 1895 óta szintén házasságban él, mint Albert württembergi herceg neje.

Károly Lajos főherceg harmadik neje Mária Terézia főhercegnő, kivel 1873-ban két gyermeke, s kitől két leánygyermek származott, u. m. a most 20 éves Mária Annunziata, a prágai nemes hölgy-alapítványi intézet jelenlegi apátnöje, és a 18 éves Erzsébet, ki édes anyja mellett van.

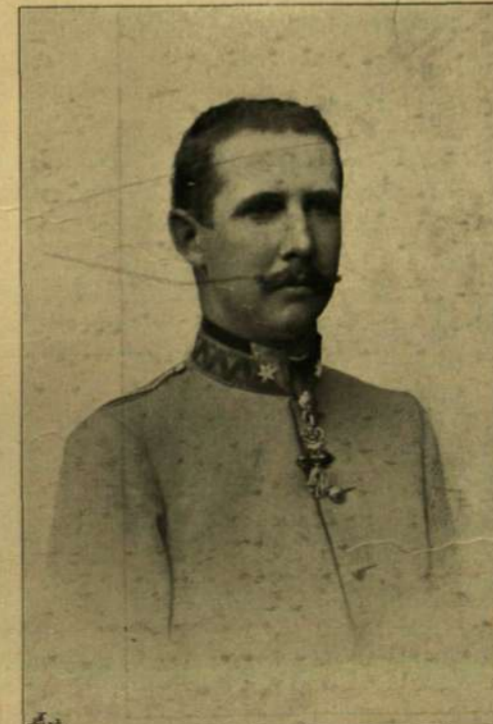
Az elhunyt főherceg családjára azóta fordult nagyobb mértékben a közfigyelem az egész mo-

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCEG.

OTTÓ FŐHERCEG.

FERDINÁND KÁROLY FŐHERCEG.

MARGIT ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ.

DECKERT és HOMOLKA

elektrotechnikai intézete
Gyár: VI., Izabella-utca 88. Budapest. Városi raktár: Dorottya-utca 8. sz.
A magyar állam és a m. kir. államvasutak szállítói.
Gyártanak és szállítanak: Sörgyőberendezéseket vasutak számára; elvállalják azok javítását és szerkesztését. A minden államban szabadalmazott és általános használatnak örvendő **GRAPHIT-MIKROFON** feltalálói és kizárólagos gyártói.
Telefon-központok szolgálatát vagy a mellék iratok számára telefon-berendezéseket, vasutak, légyi pályák, bányák és kohóművek, erőszervek és uradalmak számára.
VILLÁMHÁRÍTÓK,
villamos világítási és erőátviteli berendezések, minden nemből, a legszolidabb kivitelben és legelőcsőben, szavatosság mellett elvállaltnak.
Képes árjegyzék és költségtervezet ingyen és bérmentve.

Molnár és Trill új szerkezetű körképe, a Pokol.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pókla a városligeti faszorvénnyal körképe alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.
Fő részei:
1. A lelkek átkézése az Acheronon.
2. A labegő lelkék.
3. A tekezők és fősvények hágya.
4. Die vár. Az izzó torony.
5. Az égő sírok.
6. A várfolyó.
7. A tüzeső.
8. Az égő lábak mezejje.
9. Az ostarozottak.
10. Az aranycsuhás barátok kőmenete.
11. A mérszárlás.
12. A kigyók földje.
13. A jégvilág.
Megszámlálhatatlan sokaság. Álomvilági tájak. Soha eddig nem látott színhatások. A világnak egyetlen, áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.
Látható reggeli 9 óráig egész nap a királyi-utcai faszorvénnyal, szemben a kiállítás második főkapujával.
Belépő díj 50 kr.

A Városligetbe menő villamos kocsik, omnibusok és lóvonatu kocsik megállóhelye.
A Pokol Gárdonyi G. fordításában a körképhez veit képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára 50 kr.
A nap változó világosságáért változó színhatások! A tűnemenyes festészetnek legnagyobb és egész világon egyedül álló alkotása.

Lesóványodására s egyidejűleg az egészség erősítésére 2 hónapig vendő a dr. Blyn a dr. Daohesne-Duparo klin tanár, becsületrend lovagja — megfigyelése után Boisson gyógyszer, által készített **per-sza-plinla**, vesiculoseinevel ellátott növ. készítmény. Egy 3 frtos nemzetközi posta-utalvány küldésével bérmentve szállít egy palackkal: **M. BOISSON, 100 rue Montmartre, Paris.**

Diszmagyar eszímát

a legdiszesebb kivitelben, valamint történeti és korhű alakban, kívánatra rajz után is, a legszebben készit

LŐRINCZ ISTVÁN

Budapest, Muzeum-körút 5.
Banderiumi diszozsímák és magyar topánok.
Vidéki megrendelést is a legjobban eszközöl.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám alatt.

Dr. Suin de Boutemard zamatos fog-szappana

az egyetlen, eddig utol nem ért valódi jó szer a fogak és foghús tisztítására és fenntartására, valamint a száj felhűtésére, a legelőcsősebb körben is. Egy csomag 35 kr.

Dr. Borchardt illatos növény-szappana

hatatos szer a bőr edzésére és épszentására, valamint pattanásoktól pörénéséktől, szepőtől és mindenemű tisztáltságoktól való megóvására; egyttal kitűnő piperezappan s igen gazdaságos mindennemű fürdéshez és mosdásához. Lapesételt csomag ára 42 kr.

Dr. Hartung növényhajkenőse, legjobbnak elismert hajerősítő s hajkihullást gátló hajkenőcs, tege-lyekben 85 kr-ával.
Dr. Hartung kinahéj-olaja, a hajat erősítő olaj, mely annak puhását s fényt kölcsönöz. 85 kr-ával.
Dr. Lindes tanár növényi rudaes hajkenőse, eredeti darabokban 50 kr-ával.
Balzsamos olajbogyó-szappan 35 kros csomagban.
Dr. Béringuier zamatos korona-szesze, az Eau de Cologne quintessentiája, eredeti üvegekben 1 forint 25 kr, és 75 kr.
Dr. Béringuier fűgyökér-hajolaja, üvege 1 frt.
Leder testvérek balzsamos földi dióolaj-szappana, egy drb 25 kr., 4 darabos csomag 80 kr.
Valamennyi fentebb elősorolt szab. cikk valódi minőségben kapható:

Budapesten: **Török József** gyógyszerháza, király-utca 12. szám alatt.

Továbbá: Kochmeister Frigyes utódlai, Neruda Nándor és Thallmayer és Seitz gyógyszereszeknél, valamint Magyarország legtöbb nagyobb gyógyszerházaiban, illatszert- és gyógyszerkereskedésében.

ÓVÁS! Hamisítványoktól, nevezetesen a dr. Suin de Boutemard-féle fogpasta és a dr. Borchardt-féle illatos növény-szappan gyakran előforduló hamisítványaitól mindenkit óvunk.

Számtalan hamisító és hamisítások elárúsítól sújtattak már eddig is Bécsben és Prágában törvényileg, érzékeny pénzbírsággal.

Raymond és társ.,

es. kir. szabadalom-tulajdonosok Berlinben.

MATTONI FÉLE ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ BET BUDAPEST-KELÉNFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserű források. Ivó és fürdőgyógyomód.
A gyógyhely fűrdői, esetleg ivóforrásai kitűnő eredménnyel alkalmazhatók: 1. Bármínő okok folytán keletkezett lobos izmardnyoknál. 2. Női bajoknál, különösen mértis chroniánál; méh körül és hashártyalob után visszamaradt izmardnyoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az albsi szervek bántalmánál: máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkórnál. 5. Kőszénnyál, stb.

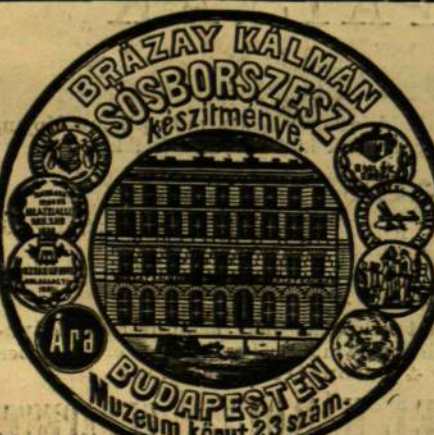
FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. BRUCK JAKAB**, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges felkvés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, sene, kád- és márványfürdők, különféle suhanykészülékekkel. — Rendes társasokos-közlekedés.

A kocsik állomási helye: Ferencz József-ter, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szivesen szolgál

Mattoni és Wille
Budapest.

SÓSBORSZESZ

Általános ismert kitűnő házi szer; különösen a bedörzsölés-kendőgyűrő-gyógyomódnál (massage) igen jó hatású. Ajánlható egyszerűen fogtisztító szerül is, a menyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz olpárolgása után, ugyszintén fejmosásra és a hajnyek erősítésére, a fejkorpa képződés megakadályozására és annak megszüntetésére.
Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

BRÁZAY KÁLMÁN
Budapesten, IV. ker., Muzeum-körút 23. szám.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Fénykép után.

MÁRIA TERÉZIA FŐHERCEGNŐ, KÁROLY LAJOS FŐHERCEZEG ÖZVEGYE, LEÁNYAIVAL,
MÁRIA ANNUNCIATA ÉS ERZSÉBET FŐHERCEZEGNŐKKEL.

narkhiában, s így hazánkban is, a mióta egy részről a trónöröklés kérdése napirendre került, s a mióta a főhercegi család is gyakrabban megfordult hazánkban. Ferencz Ferdinánd főherceg egy ideig Sopronban tartózkodott mint a gr. Nádasdy Ferencz nevét viselő 9-ik huszárezred parancsnoka; de nem sokára eltávozott az állomásáról és földköri nagy útjára indult, melyről haza térve, a múlt évben aggodalmasan megbetegedett, s most is olyan állapotban van, hogy gondos ápolásra van szüksége, a minék

gondját, mint a lapok írják, most özvegyen maradt mostoha anyja, Mária Terézia főhercegnő vállalta magára.

Ottó főherceg erős, daliás ifjú férfi. Pár év óta, mint a Nádasdy huszárezred ezredese, ő is Sopronban tartózkodik családostúl. Azokban a magyar körökben, a melyekkel közelebbi ismeretségbe lépni eddig alkalmat vehetett, nagy ked-

veltségnek örvend bájos nevével együtt, ki egészen családjának, különösen pedig gyermekeinek él s azok nevelésével ő maga foglalkozik. A főhercegi pár a magyar nyelvben is gyakorolja magát s általában sok érdeklődést tanúsít a magyarországi dolgok és állapotok iránt.

Ferdinánd, Károly Lajos főherceg legifjabb fia, eddig még legkevésbé ismeretes Magyarországon. Katonai nevelést kapott ő is és mint katonai szintén tényleges szolgálatban van. Ezredévi országos kiállításunk megnyitó ünnepin valamint Ottó főherceg és neje, úgy Ferdinánd főherceg is jelen voltak a Károly Lajos főherceg családjából.

Az egész családnak egyik legvonzóbb jellemvonása az egymás iránti kölcsönös gyöngédség, az az igazi családiasság, melynek bensőségét oly szép egyetértésben tudták maguk és gyermekeik közt ápolni Károly Lajos főherceg és Mária Terézia főhercegnő.

Fénykép után.

MÁRIA ANNUNCIATA SZICZILIAI HERCEGNŐ, KÁROLY LAJOS
FŐHERCEZEG MÁSODIK NEJE.

KIRÁNDULÁS A MI ÓSHAZÁNK FELÉ.

Irta Abonyi Lajos.

II.

Sajátságos, hogy ezen második kirándulásmat is a mi óshazánk felé, ismét egy katonára, és ismét egy pap társaságában kell megtennem. Még pedig most egy tűzvérvő huszárezred s egy szerény ferenczrendi szerzetes a társaságom.

Lóvásárlás ügye adott alkalmat arra, hogy a kellemes huszártörzstisztet házamnál vendégemül láthattam.

A lóvétel ügye köztünk mindkettőnk melegegésével rövid negyed óra alatt befejeződött, aztán mellékes dologgá vált.

Áldomást nem ittunk, hanem áldomást beszélgettünk, hazafias érzéseinkkel, lelkesülésünkkel, mely benyúlt a késő esti órákba s mind gazdagabbá, érdekesebbé vált, s mindkettőnknek nagy élvezetet nyújtott. Nemzetünknek, hazánkunknak hajdani fényes múltja hevített föl bennünket.

Pedig az a deli huszárezred származására nézve nem is volt magyar, hanem horvát, de az

Schrotberg festményén után.

MARGIT SZÁSZ HERCEGNŐ, KÁROLY LAJOS FŐHERCEZEG ELSŐ NEJE.

MÁRIA JOZEFA FŐHERCEGNŐ FIÁVAL, KÁROLY FERENCZ JÓZSEF
FŐHERCEZEGGEL.

igaz hazafias érzésektől jobban áthatva sok magyarnál, meggyőződtem engem arról, hogy a történelmi emlékek büszkesége összeforraszt bennünket. Szinte jól esett, hogy ellenkezőleg a nemzeti kötelességekkel, szavában szintúgy, mint szívében azonosította magát velünk, érzéseinkkel; róluink magyarokról per mi beszélt, s országunkat magyar hazáknak nevezte. Különbem nem is lehet másként olyannak, a ki a Zrinyiek véréből, a brebiri és vinodoli grófk fajtájából származik.

Beszélgésünk folyamán egyszer így szólott: — Bizony jól esik, ha egy nemzet a tőle elszakadt vérével újra találkozik. Nem vagyok magyar, de annyira mégis vagyok, hogy igen nagy öröm volt az nekem, mikor én magyarokkal, az ő ósházájokban találkoztam.

Néztém, ha komolyan beszél-e?

— Ön csodálkozik? Én egy kis Magyarországot találtam! Mindjárt elbeszélem. Tehát egyszer Bukovinában utazván, elhatároztam, hogy visszafelé más uton jövök. Elmegyek déltel Szucsavának be, Románián keresztül Bukarestnek, onnan gyorsvonaton Budapestre. Pompás körút lesz.

Éjfél után indultunk el. Biz én elszenderedtem, elhagytuk talán már Szucsavát is, észre sem vettem, midőn a Szereth szép völgyeibe leereszkedtünk.

Tudja-e, mi az a vasúti elszenderedés? Az mint csak a déli álom, az az édes, az a nyomasztó, ellenállhatlan küzdés a mély álommal és mégis fél ébrenlét, küzdve képzelgéssel, eszdes elmélkedéssel, majd játszó képekkel gyorsan, sebesen, mintha órák folynának el; álom van a pillákon; a vér lüktet, a szív erősen dobog, és ismét órák folynak el... pedig alig telik le egy negyed óra, s egyszerre csak mintha valamely szellem meglökné a karját, vagy hirtelen megölelné, megcsókálná valaki, például otthon a karosszékekben... egyszerre csak felriad az ember s azt sem tudja, hol van.

Törlöm szememeimet. Kitekintek az ablakon. Gyönyörű szép reggel, még jóformán hajnal. Apró dombok, berek mindenfelől. Zöld völgyek dús fűvezetel, melyen a harmat csillog.

Ah, be furcsa, ismerős vidék!

Talán még föl sem ébredtem. Újra törlöm szememeimet, mert nem hiszek a varázsnak.

Hogy megjártam! Hogy boldog vagyok téve! Megeslaltam magamat. Útat tévesztettem. Két éjjelt s egy napot kellett keresztül aludnom, hogy ide érjek.

Ismerős vidéken vagyok.

A Tápó - Súly - Sáp vidéke, a mendei völgy terül előttem, sűrű, fás falvaival, apró tornyaival a fák mögött, a dombok szőlős oldalalaival.

A kalauz éppen akkor nyitja reám a kupé ajtaját. Az a lapos sipka s az a mondat végén hangzatosan felcsapó beszólás rögtön magamhoz térít egészen. Romániában vagyok. Meg azután értem is egy kicsit a nyelvet, s meg is értem, hogy baja esett a vonatnak s két álló óra hosszúság fogunk itt várakozni.

Nem baj. Legalább addig jól megnézegetem a vidéket s gyönyörködöm is benne, mert érdemes rá.

Az utasok talán úgy is mind alusznak még, s a konduktorok pedig — a mint már az mindig szokás, ha a rendkívüli késedelem, várakozás ebben az örömben részesíti őket — betértek inni valahová a más oldalán. Nézzünk hát arra. Hátha én is befordulnék a példajok után egyet kortyantani?

Ezen az oldalon a csinos kis pályaház is jól esett a szemnek, de ennél még jobban esett az a látvány, mely mellette a sorompónál végig tarkállott; nem volt az sok színből összerakva, csak piros és fehér virított ki a zöld sövény mögül. Tudja Isten, ez a szép nemzeti színkiállítás meg a szívemnek esett jól; meg az a sok ártatlanul esztelen szép mosoly, meg az a sok tündöklő szép szem, mely az ajkakkal versenyt csalogatott maga felé.

A sorompót végig a közel falu oláh leányai, menyecskei lepték el csinos, tiszta, ünnepi öltözetben, fehér szoknyában, fehér ingvállban, piros kendővel és piros csizmában. Nagyon szépek voltak, régi népünkre emlékeztettek.

Ilyent már nálunk is alig lehet látni. Talán csak valahol még a szegény palócok eldugott hegyi falvaiban.

Ünnepe volt, kijöttek a vonatot nézni. Csak a mi csodálatos és elütő a mi oláhaink nemzeti szokásától, attól a keletiesen cigányos szokástól — a többsoros arany- és ezüst pénzfűzér nem csüngött nyakukról egészen le a mellőkre, a helyett háromsoros fehér gyöngyláris ékítő formás, fehér nyakukat.

Feljök mentem. Elnevezték magukat, a mint megláttak.

Jó reggelt kívántam románul. Aztán még jobban nevettek, a szemembe nevettek s mosolyogtak vissza egymásnak... s a kedves nevetgélésben egyre csak azt hajto-gatták:

— Né, magyar! Ez magyar!

Szinte sóbálványnyá lettem; azaz hogy azt sem tudom, mi történt velem. Elbámultam-e, elnevettem-e én is magamat, vagy meg akartam-e ölelni örömben valamelyiket, vagy mind egyszerre?

— Né, az' sze mondja, diczértesszék! Oly komikus volt ez és oly kedves.

Csak arra emlékszem, hogy nagy örömmel kiáltottam el magamat.

— Hát honnan tudtok ti magyarul?

Csodálkozva nevettek; nagyon ostoba kérdésnek tartották kérdésemet.

— Mír hogy ne tudnánk, hiszen magyarok vagyunk mi.

— Hát hova valók vagytok? Hol laktok, az Isten áldjon meg?

Kaczagva mutattak a falu felé!

— Hát hol laknánk mászütt?

— Hát laknak itt magyarok?

— Laknak hát; erre isz, arra isz!...

A szemem tele lett könnyel; no, nevesse a katonát! a szívem meg túlradt örömmel, majdnem szétvetett.

— És aztán sokan laknak erre is, arra is?

— Erre napi jártóra; arra napi jártóra.

— És szép gömbölyű karjával egy nagy kört irt a levegőben.

— Falutokat Saskútnak hívják?

— Nem; a miénk Hídegkút.

— Régen laktok ott?

Ez ismét nagyon ostoba kérdés lehetett, mert erre aztán mind egyszerre felkaczagtak kórusban.

S az a kis gömbölyű barna, a ki legelőnebb volt közöttük, a szemembe nevettek.

— Hát meóta Isztenke világot megteremtée.

— Hát aztán mondd csak, kicsikém, hány faluval vagytok?

A vállát rántotta meg a kis csacska.

— Üddeg a sziliu tart.

No már ezt nem értem. Aztán az újjával mutatta, hogy a sziliu = a szállóhegy.

— Een öszmernék czupadon vagy kettőt.

A másik nevette, ellökte.

— A Boriszka még a faluból sze futót.

A harmadik dicsekedve előre furakodott.

— Een öszmernék vagy tizet itt.

Egy másik ismét ezt lökte meg félre, hogy ő tudósabb, jártasabb.

— Een meg tizenkettőt. Hát a Tatroszék hé, a hegyben!

No, ihol van ni, ez is selypes. Hát mind selypesek vagytok? Vagy a tájkiejtés ez és nincs nektek s betűtök? Ugy volt.

Mind beszélt egyszerre.

— A páterezke még többet tudna.

— Hát a micsoda?

Megint nagyot nevettek, hogy nem értem.

— Hát a papoczka!

Megesipem az állat. Megrázom a kalárist a nyakán.

— Hát ez mi? Hogy nevezitek?

— Hát a Bila gyöngy.

— A Bila gyöngy? Jól van, felirom.

Mind beszélt egyszerre.

— Csak lassabban, kérlek. Hadd irom fel, hadd irom fel. A felét sem értem? de azért csak beszéljétek eszemadtáim; ha lassan, mégis; ha nem is értem egyszerre, de mindjárt megértem egészen. Csak beszélgessetek, hiszen ma-

KÁROLY FERENCZ JÓZSEF ÉS MIKSA JENŐ LAJOS
FŐHERCEZEGEK, OTTÓ FŐHERCEZEG FIAI.

gyarul beszéltek, s az oly jól esik nekem ebben az idegen országban.

Azután egyszerre vége lett a varázsnak. Csengettek a hátam megett. A kéréshetetlen ellenséges masina elkezdett zúgni és sivi-tott egy nagyot. Csak annyi időm volt, hogy zsebembe nyúltam, kivettem erszényemet a markomba, aranyat, ezüstöt; forintosokat, apró pénzt mind, mind oda dobtam közéjük... Azok vilogva, nevetéggel kapkodták fel. És aztán nem is néztünk többé egymás szemébe, még csak szemekkel sem búcsúztunk el, azzal sem mondtunk egy Isten megáldjont. Csakhogy felugortam a kupéba.

És aztán egyszerre eltűnt a szép álom.

(Vége következik.)

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL.

IV.

Malomipar- és cukoripar-kiállítás. Ganz és társa gyártmányai. Jéggyártás. Egy millió krajczár. Óriási fák. Régi török sátrak. A kiállítás madártávlatból.

Mentől többször megy az ember a kiállításba, annál jobban meggyőződik róla, hogy még sok, nagyon sok van olyan, a mit nem látott, mert minduntalan fedez fel olyasmint, a mi előbb elkerülte a figyelmét, pedig hát rendkívül érdekes vagy tanulságos.

Hiszen első látogatás alkalmával legtöbb ember csak végig sétál a pavilonokon, néhány percig bámulva szemléli azok dús gazdag tartalmát, a fényt, a pompát, azután tovább megy valamelyik másikba, a nélkül, hogy valamit figyelmesen megnézett volna s legfeljebb néhány rendkívül feltűnő tárgy képe marad meg emlékezetében. Hanem már a második, harmadik látogatáskor nagyon is sok dolog vonja magára az ember figyelmét s csak ekkor tud voltaképpen szemlélődni, gyönyörködni és tanulni.

Igy például ha a *malmok* kiállítását nyugodt vérell szemügyre vesszük, mennyi mindent láthatunk ott, a miket előbb észre sem igen vettünk! Különben is a malomipar kiállítása kiválóképpen olyan, a mely nemcsak szépségével lep meg, hanem első sorban tanulságos is, és e tekintetben oly szerencsével van összeállítva, hogy itt az érdeklődő néhány óranegyed alatt többet tanulhat s világosabb betekintést nyerhet eszakba, mintha köteteket végig tanulmányozna. Itt láthatjuk a lisztkészítés történetét a legregibb korszaktól kezdve, a mint az mai tökéletesséig fejlődött. Az őskorban egyszerűen valami fatuskóra tették a gabonát s úgy törtek darává egy darab síma kővel, a mint ezt egy bábalak szemléltetővé teszi, majd mikor már haladt a világ, kis malomkő-féle őrlő készüléket alkalmaztak, a melyet azonban csak kézzel hajtottak. Ilyet használtak már a csiszolt-kőkorszakban, s valószínűleg ilyenféle lehetett az is, a mely elébe a filiszteusok Sámsont oda fogták.

Egy szerencsén alak bemutatja azt is: hogy csinálják Afrikában a lisztet, a hova még a mi tökéletesebb malmaink ismerete el nem hatolt. Hát nagyon egyszerűen. Kiváj a szerencsén egy nagy fatuskót homorúra, azután épen fölibe oda köt valami faágra egy kútorstorfélét, a melynek alsó végén hatalmas bunkó van, ezzel aztán elkezd a kivajt törzsbe öntött gabonát törni, épen mint valami mozsárban. Lehet gondolni, hogy ez bizony nem lesz valami elsőrendű mul-lás liszt, de hát fódolog, hogy a szerencsének tökéletesen jó.

Láthatjuk aztán a legkülönfélébb malomszerkezeteket, a száraz malmot, a szélmalmost, a vízi malmot, mely utóbbi vigan kelepelve ugyan-csak jár is. Ott vannak az óriási magyar malmok mintái, mely malmok kétségtelenül leg-tökéletesebbek a világon, s melyek gyártmányait egyetlen népként sem sikerült eddigéle utól érni.

Azt is megláthatjuk itt elmesn meg szerkesztett térképek, oszlopzatok, stb. segítségével, hogy hazánk különböző részeiben mennyire van elterjedve a búzatermelés, a búza-fogyasztás, milyen az évi középértékek nagysága, mennyi az egyes hazai búzafajok fejérje-, zsir-, keményítő-, hamutartalma; különféle nagyságú kenyerek tüntetik fel: mennyit fogyasztanak a különböző nemzetek éventenként búzából; és sok más felette tanulságos, érdekes dolgot.

Két nagy gúla feltűnteti azt is, hogy mennyi Magyarország kivitele lisztből és mennyi búzából? S látjuk, hogy a liszt kivitel immár tetemesen nagyobb a nyers búzákivitelnél, a mi a malomipar nagy fellendülését magában véve is fényesen bizonyítja.

A *cukoripar*-kiállításban is sokat tanulhat az ember, különösen a cukorrépa-termesztéssel foglalkozó mezőgazda. Egész nagy gyűjteményét láthatja ott valamennyi repaválfnak, a melyről valaha csak olvasott, aztán végigné-

haladtak, mint Belgium, Anglia, Amerika, stb. S egyetlen európai ország sincs, a melybe már százával ne szállította volna ezen magyar gyár hengerekét, különösen sokat pedig Ausztriába és Oroszországba, mely helyeken eddig egyenként 2-3000 magyar hengerek van működésben. Szintgy vasúti kerekei is a föld minden részén használatban vannak e gyárnak, nemkülönben óriási ágyúgolyókkal is több államot ellát.

A magyar államvasútak és közlekedésügy

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁS M. TÁVVLATBÓL. — Morelli Gusztáv tanár fametszete.

heti a cukorkészítést mindenféle fokozatán keresztül, míg a repából az a gyönyörű, csilámló fekérezukor előáll, a melyből ismét annyi mindenféle mű-cukrot készítenek. Mind ott látható ez is. Külön magában egy kis múzeum.

A *Ganz és társa* pavillonjában szinte megdöbbentő a szemléltető az a sok óriási nagyságú vaseszköz s bámulva látja: mennyire haladt már hazánkban a vasipar. Ezt különben mi sem bizonyítja fényesebben, mint az a nagy térkép, melyen fel van tüntetve, mennyi «hengerek»-et (gőzmalomhoz való szerkezet) szállít az a gyár külföldre, még olyan országokba is, melyek köz-tudomás szerint a vasiparban rendkívül előre

csarnokában is meglepő dolgokat láthatunk, melyek tájékozhatnánk bennünket közfoglalmunk fejlettségéről, előhaladottságáról. Különösen gyönyörűek az új vasúti kocsik és nagyszerű lokomotívok, a melyek gyártása tekintetében, bizonyára egyetlen állam sincs már előttünk. A ezélszerűség, diszesség, tartósság, mind szerencsésen van ezen remek készítményekben egyesítve. De ennyit nagyon is elég egyszerre végig nézni, már akkor elfárad az elme s könnyebb természetű látnivalók után vágjuk.

Van ilyen is elég. Sem szeri, sem száma. Még csak keresni sem kell, alig lépünk néhányat, már itt is, ott is elébünk bukkan egy-egy.

Egy helyen *egy gép gyártja* szemünk láttára a jeget. Néhány perc, és csapatostól hanyják ki belőle a szép, oszlopalakú jéghasábokat. Jó tényérnyi vastagságú s vagy méternyi hosszúságú mindenik.

Majd szemünkbe tűnik a csinos kis *krajczár pavillon*, melyben épen 1 millió krajczár látható egy rakáson. Érdekes látvány ez is, hiszen hányadik embernek van arról fogalma: mennyi is lehet hát millió krajczár egy csomóban? Egyes rudakba vannak a vadonatúj krajczárok

óriás lehetett ez, míg talpon állott! Nem messze van hozzá egy szép sudár 23 öles fenyő, majd egy 23 öles lucfenyő, a mely 115 éves volt, mikor kivágták.

Tovább menve a kijárási felé, hogy ezúttal búcsút vegyünk a szép kiállítástól, a tópartra néző bástyák, régi ágyúk szomszédságában szemünkbe tűnik még két, szépen tulipántosra kivarrt *török hadisátor*; hajdanában egy-egy hatalmas basa tanyázott mindenik alatt s vitéz janicsárok állottak őrt függönyös nyílása előtt, éles, görbe kard-

az igen szép *főkápu* tűnik szemünkbe, azontúl a *nagy tó*, melyen pompás *hid* vezet át, a szintén látható *kőrútra*. Balra ettől a tóparton a *hadügyi és haditengerészeti* kiállítás fellobozótt pavilonjai terülnek el, majd a körül kanyarulatánál a *fatu tornya* mered az égnek, nem messze ettől a pozsonyi városháza mintájára épült nagy, tornyos épület, melyet külön képen is bemutatunk és a melyben a *házipar* termékei vannak kiállítva. A főbejárat egy irányban, a tó tulsó partján, a *történelmi csoport* remek tornyai tükröződnek a vízben, tőle balra az óriási *mezőgazdasági* pavillon tűnik fel, odább szanaszét a sok különféle *pavillon*, melyek közül hatalmas kupolájával, a kép közepe táján, a *nagy iparcsarnok* válik ki, ez előtt pedig a gyönyörű *korzó* terül el, pompás növényeivel, szökőkútjával míg ettől jobbra ismét egy sereg pavillon ékes tetőzete csillog, ragyog a szemlélő felé.

Szűcs Béla.

NAGY IMRE,

AZ «ÁRPÁD» BALLADA KÖLTŐJE.

Az ezredévi ünnepélyek megint forgalomba hoztak egy nevet s föltámasztottak csaknem hatvan éves sirjából egy költőt, a kit a nemzet régóta jóformán elfeledett. Egyes iskolákban elszavalták az alkalommal és a Kisfaludy-társaság is fölvette ünnepi programjába *Nagy Imre* «Árpád» című balladáját.

A 22 éves korában elhalt fiatal költő emlékeztét akarom fölleveníteni e sorokban; mivel azon, ma már kevesek közül való vagyok, kik az ő életének színheyein, emlékének kegyeletes kultusában nőttek föl s maradáno sarkövet is állítottak a már akkor régen porladónak hamvai fölé.

G. (Gulyás) *Nagy Imre* Kistűszálláson született 1817-ben. Bátyja, Nagy János, ügyvéd és egy ideig városi főjegyző, később is ott élt, néhány évvel az előtt történt haláláig. Mint az ottani algyimnasium tanulója, jól ismertem az öreg urat, s híres öccse nevének visszfénye nemcsak az én szememben, hanem a város lakossága előtt is különösebb tiszteletet köleszöntött neki.

Nagy Imre, elvégezvén a szülő-helyén fönn-állott alsóbb fokú latin iskolákat, az 1832. év őszén Debreczenbe ment tanulni nyai folytatására. Ott a vele egy ugyanazon évben született Arany Jánosnak két évvel azután, bár nem osztály-, de tanulótársa volt; de mindenesetre ismeretségben s barátságban kellett állaniok, mert hiszen Arany egy ideig tanítóskodott is Kistűszálláson, Nagy Imre szülővárosában. És mily sajnátságos jelenség! A két kor- és tanulótárs közül a sokkal kisebb tehetség emelkedett hamarabb költői hirre, először ugyan csak a kollegium falai közt, a városban és vidékén, de nem sokára az ország színe előtt is; míg Arany János lángszellemének csillagát ott és azon években még az ismeretlenség hajnal-köde borította.

A debreczeni főiskola kebelében akkor, a harmincas években, majd ismét egy emberöltővel később a mi időnkben is, egy nagyon szép sikerrel működő önképző-társulat állott fönn. *Péczeley József* tanár, maga is hírneves tudós, történetíró, az Akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja, volt vezérlő lelke a szépért lelkesülő ifjuságnak. Ő volt az, a ki a már akkor rég sirjában nyugvó *Csokonai Vitéz Mihályt*, kivel egykori tanárai — bár, a költőnek nem minden hibáján kívül — mostohán bántak, úgyszólván, rehabilitálta s emlékeztétét a főiskola és a közönség előtt megérdemelt helyére állította. Az ő gondolai alatt jelent meg a «Lant» című almanach, mely az ifjak kiválóbb költői munkáit közölte és országszerte ismeretessé tette.

Ez önképző-társulat működését nem kell a mai középiskolai tanulóknak önképző-köreinek mértékével mérni. Sokkal jelentékenyebb irodalmi tűzhely volt az, néhány más társával együtt az országban; s mondhatni, hogy azon időben, sőt egészen a 70-es évekig, valóságos irodalmi misztiót teljesítettek e főiskolai társulatok. Nem is zsenye korú tanulókból állottak azok. Ma a fővárosi hírlapok még az elemi iskolás fiúkat is «kis diákok»-nak szokták nevezgetni. Amaz időkben az igazi *diák* már tekintélyes egyéniség

rakva, ezek ismét egymás mellé sorakoztatva s az egész tömeg körülbelől olyan terjedelmű, mint egy öl tüzi fa. A sulya pedig nem kevesebb mint 36 métermázsá.

Az *erdészeti* kiállításban gyönyörködhünk az erdőművelés minden fogságában, elkezdve a magvetéstől az óriási törzsek feldolgozásáig. Micsoda faóriások heverésznek ott végig nyújtóztatva a porondon, egész állapotban, vagy deszkává fűrészelve! Végig nézni nem győzünk, csak egyik-másik ragadja meg jobban figyelmünket. Ott fekszik pl. egy roppant tölgyfatorzs, melynek 15 öl a hossza s harmadfél láb az átmérője. És ez csak a tiszta törzs maga. Micsoda

dal. Most pedig vidám kiállítás-látogatók jönnek ki s be a szellős, üres sátrakra s találgatják, hogy melyik részében is csibukozhatott annak idején a félelmes nagyr? A szomszéd Ós-Budából is odavetődik egy pár öreg török, hosszasan nézik a régi dicsőség emez emlékeit, azután szótalanul, szomorúan odább lépdegélnék.

A kiállítás képe rendkívül bájos és megkapó, életel, vidámságot lehel, a mint erről közölt nagy rajzunk is némi fogalmat nyújthat. Ha végig tekintünk ezen képen, jobbfelől az új *múcsarnok* oszlopos palotája látszik, mely kívül van ugyan a kiállítás területén, de azért azzal mégis mintegy összeolvadni látszik. Középen

volt; bölcsészek, jogászok, theologusok, végzetek, kollégiumi tisztelték meg benmaradt ifjak, gyakran 24—25 éves, sőt még ennél is korosabb fiatal emberek alkották a diákság azon testületét, melyre az önképző-társulat támaszkodott. Nagy számban is levén egy-egy főiskola ifjúsága: bizony pezsgő szellemi élet fejlődött ott ki, ha vagy egy jeles tanár, vagy néhány kiváló szellemű tanuló összpontosítani és vezetni tudta a sokféle tehetségben gazdag elemet. Nemcsak a tömörked diák-adoma és csiny talált körükben termő fészkekre, hanem költő, tudós, szónok, zenész is nem egy került ki soraikból olyan, a ki országos hírnévre tett szert, s még több fényesen indult elme kallódott el később az életpályáknak akkor a maiaknál sokkal kedvezőlenebb viszonyai közt; vagy pedig kora halál oltotta ki, mielőtt az egész nemzet megismerhette volna ragyogását.

E környezetben fejlődött és aludt ki Nagy Imre szelleme. Egyetlen és utolsó libbanása azonban ismeretessé tette nevét az akkor magyar irodalmi világban. Ebben a környezetben élt és működött ismét két évtizeddel később Kovács Gyula, ki mint egy ragyogó meteor tűnt föl az ötvenes évek végén s a hatvanasok elején, és 19—20 éves korában, az akkor újjáéledő s új vágyaktól hevülő nemzet legihletesebb és legnagyobb dalnokaival kelt méltó versenyre, magára vonván Arany János figyelmét is. Epen úgy, mint Nagy Imrét, őt is, az emelnél még sokkal nagyobbra hivatott fiatal költőt, 22 éves korában döntötte sírba a kór. És hogy e nagy reményű ifjak harmadikát is megemléstsem: a tragikus sorsú, előbb gyilkos, utóbb öngyilkos, Zsolai János is azon körben fejlette ki izmos tehetségét, melynek hátra hagyott termékei mutatják, hogy mit várhatott volna tőle egykor a nemzeti szépirodalom, si qua fata aspera rumpat.

Visszatérve Nagy Imre rövid költői pályafutásának rajzolására: első versei a már említett «Lant» 1834. és 1835-iki kötetében jelentek meg, s Debreczenben és vidéken mindegyre ismertebbé vált a diák-költő neve úgy, hogy a kollégium előjárósága az 1839. év őszén egyik alsóbb latin osztályba a költészet nyilvános tanítójává nevezte ki a szép reményű ifjút, noha ez állást tényleg nem foglalhatta el, mert ekkor már betegeskedett.

Ugyanezen 1839. évben a Kisfaludy-társaság költői jutalmát tűzött ki egy Árpád vezért dicsőítő balladára. «Harmineczan vittak — mondja Péczely József azon beszédében, melyet 1840 márczius 1-sején tartott Debreczenben a Kisfaludy-ünnep — az ország különböző részeiből a Kisfaludy-jutalomért, mindnyájan minden szépért, jóért lángoló keblű, mindnyájan a honi nagy tetteket, velők, ha lehet, magok nevét is örökíteni vágyó lelkes ifjak.* Sokan érdemeltek a nemes küzdők közül dicsőretet, helyeslést mindnyájan a szép pályára keltőkért, jutalmat ketten, iskolának növendéke s társatok mind-egyik: Nagy Imre és Szilágyi István».

A Kisfaludy-társaság jutalmát tehát Nagy Imre nyerte el. Amde országos dicsőségének fénye már csak sírjára hintette sugarát. A tehetséges ifjú költő nem volt többé az élők sorában, midőn megkoszorúztatásának híre Debreczenbe érkezett. Gyötrelmes mellbetegsége 1840 január 31-ikén véget vetett életének, kilenc nappal előbb, mint Pestről tudatták az örömhírt, mely utolsó kinos napjait megédesítette volna; és mint Péczely a Kisfaludy-társaság nevében «szög fűrtjei közé tűzhette volna a diadalkoszorút».

Szerencsésebb sors jutott a második díj nyertesének, Szilágyi Istvánnak. Később, mint a nagyszalontai iskola rektora, a magyar nemzet legnagyobb költőjének, Arany Jánosnak lett barátja és buzdítója, s még ma is köztisztelettel környezve működik a máramaros-szigeti főgymnázium igazgatói székén.

Péczely «fájdalomtól roncsolt szívvel» tudatta a Társasággal, hogy megbízatásában immár nem járhat el, s kérdése tette, hogy mi történjék a pályadíjjal, az arany billikkommal, melyet már nem adhat át a győztesnek? A

* Mennyire előtű hang a mai pályázatok bírálatának hangjától! Az idők szelleme és az irodalmi viszonyok voltak mások. A szaranypróba is dédelgetésben részesültek akkor.

Kisfaludy-társaság február 18-án tartott ülésében vett tudomást a gyászhierről, a mikor az elhalt fiatal költőnek halála előtt néhány nappal írott s Péczely által tudósítása mellé csatolt *Hattyúdalt*-át is fölolvasták. Mély megindulással hallgatták a társaság tagjai és a közönség a valóban szép előadást, «szem nem maradt szárazon», írja egyik tag Péczelyhez. Egyszersmind tudatta vele a Kisfaludy-társaság újonnan megválasztott igazgatója, b. Jósika Miklós, a Társaság azon határozatát, hogy «a nem nagy, de egyedül érdem tekintetéből oda ítél emléket adná át a boldogult örökösének, kiknek joguk van oly emlékeztetőhöz, mely némi, bármily kis részben is, vigasztalhatja keservökben». Így jutott az arany billikkom a költő testvérbátyjának, Nagy Jánosnak birtokába. Ismertem én is ez ereklét; hogy azonban most, a testvér halála után, hol van, arról nincs tudomásom.

Nagy Imrét a Czegléd-útezi sírkertben tették örök nyugalomra. Tévesen mondja tehát a Kisfaludy-társaság Évlapjaiban foglalt és a költő verseinek kiadásában is lenyomatott tudósítás, hogy «tetemei azon sírkertben nyugosznak, melyre a Csokonai neve nem múlt fényt terjeszt»; mert a Csokonai vasemlékoszloppal díszített s immár közel száz éves sírja a Hatvan-útezi temetőben van. Mint debreczeni tanuló, gyakran látogattuk kegyeletes érzéssel mind a két sírt. A Nagy Imrét sokáig egy egyszerű feje jelölte, melynek akkor már repedezett tábláján Losonczy Lászlónak — a 40-es években szintén debreczeni diák és költő — szép verse volt olvasható. Az a tanulói nemzedék, melyhez én is tartoztam a 60-as évek első felében, határozta el, hogy maradó emléket állít a költő sírjára. Gyűjtést indítottunk, hangversenyeket rendeztünk a kegyeletes czél megvalósítására s így összehoztunk néhány száz forintot, melyből egy tekintélyes márvány obeliszket készítettünk s állíttattunk Nagy Imre sírjára, s 1864 június 11-ik napján szép ünnepélyvel, a tanuló ifjúság és a városi közönség nagy részvétele mellett lepleztük le s virágkoszorúkkal öveztek az emléket. Az ősz Balogh Péter püspök mondott az ifjúságnak ott a sírnál köszönetet a kegyeletért, s az utána következő lakomán a Kisfaludy-társaság billikoma is ott forgott a költő emlékeztető fönmaradását köszöntők kezében.

Nagy Imre verseit testvére adta ki egy kis kötetben 1846-ban Pesten. A Kisfaludy-társaság Évlapjaiban a költőről megjelent «Emlékezet» és Péczelynek fönfent említett beszéde előzi meg a kötetet, mely mintegy száz darab, kisebb nagyobb lírai költeményt foglal magában. Egy még kiforratlan fiatal költői tehetség termékei ezek. Nagy erő, ősz tehetség nem lüktet bennök; merész képelet szárnyalás nem jellemzi őket. A finom formaérzék, nemes izlés — azon korszak költői nemzedékének jellemző vonásai — azonban mindenikben föltalálhatók, s valószínű, hogy írójuk egykor díszes helyet foglalt volna el a nemzet lantosai között, ha nem is a legelsőik sorában.

Pályanyertes darabján kívül legnépszerűbbé vált verse, az

«Indul nagy úttára az árva deák,
Feszítik agyát karakán ideák,
Jó bor, mibe gondja temetve leend,
Szép lány, kit amíg magyarán ölelend»

kezdetű dal, mely a legáczióba menő diákok ajkán még ma is csakúgy megzendül, mint ötven évvel ezelőtt.

Legszébb azonban valamennyi között «Hattyúdalt»-a, mely a Kisfaludy-társaság akkori tagjait is könnyekre indította, s melyet a kinos betegséggel vívódó szegény ifjú költő élete utolsó napjaiban írt, meghiúsult keserűséggel dalolva:

«Meghalok; jön eljövendő halálom,
Es ridég honába eltemet.
De szelíd lesz a közös nagy álom:
Testvér tesz le sírba engemet.
S míg lefordul szép korom virága,
Főlderül rám a hitnek világa.»

A hit világán kívül földerült most a rég pihenő költőre az emberi emlékezés világa is, ünnepe az ezer év előtti honalapításnak, melynek nagy hőstét ő apáink tapsai között énekelte meg.

Csiky Kálmán.

GÜL ÉS BÜLBÜL.

Blaža Lujza emlékkönyvébe.

I.

Egy bájós rózsát ismerek,
Mosolygó láttára a tavasz;
Órül neki ifjú s öreg —
E bájós rózsza — te vagy az.

Egy csalógányt is ismerek,
Dalában kéj s édes panasza;
A rózsza keblén édeleg —
Hogy irigylik az emberek —
E csalógány is — te vagy az.

II.

A rózsza elvirágozik,
Szirmai elhullajtja,
De tűz-lángon átszűrve
Még él s üdít illatja.

A csalógány elhallgat
Zöld bokra rejtekében;
De hangja szívünk mélyén
Visszhangzik egyre szépen.

*

A csalógány s a rózsza
Egyamástól elválatlan —
Te benned mind a kettő
Szívünkben halhatatlan.

Szász Károly.

A HANGTEKNIKA CSODÁI.

Szóló szőlőről, csengő aranyalmáról beszél a népmese; de olyan palotáról, a melynek a falai maguktól muzsikálnak, még ott sincs szó. Ilyen csodát nem ismernek a tündérek; ilyenről nem beszél Scherezáde. Pedig van. Még pedig az ezredévi kiállításon és mindenki megnézheti, a ki érdeklődik a XIX-ik század korszakalkotó vívmányai iránt. Ez a csoda nem más, mint a «Telefon-Hirmondó» pavilonja, a mely ott emelkedik a nagy iparszarnok éjszaki kapujánál.

Már az épület maga nagyon csinos. Hasonlít egy kis kőpalotához, és a családost meg emelik a nehéz tölgyfa padok, a melyekben hallgatók ülnek. Köröskörül mindenütt hallgató-kagylók vannak a falakra függesztve, s ha fülünkhez teszük valamelyiket, majd a legfrissebb politikai, színházi és napi híreket halljuk; majd zene csendül fülünkbe, és alig végzi Jókai Mór az ő szép csengésű hangján a szegény gazdagokról szóló költeményét, már Szilágyiné-Bárdossy Ilona, a magyar királyi opera tagja kezdi Valéry Violetta borsalát énekelni; utána ismét más, Kenedich, a népszínház tagja, kezdi rá erős tenorján a Grenicheux áriáját: «Szálj ifjú, bátran...» És ez mind csak kezdet, mert az ármányos fonográf egymás után adja vissza a magyar királyi opera, a népszínház és a főváros többi színházi legelőkelőbb művészeinek és művésznőinek a hangját, még pedig oly csodálatos hűven és tisztán, hogy azt hisszük, egy nagy hangverseny-teremben vagyunk és ott halljuk az éneket.

Nem utolsó a katona zenekarok játéka sem, a mely hol egy-egy talp alá való keringőt, hol egy harezias indulót zendít rá. A büvös pavillon láthatatlan rendezője pedig Szvetics Emil, a «Telefon-Hirmondó» tehnikai igazgatója, a ki bezárkózva egy mechanikusával, Hofmannal, dirigálja a *telefonografot*.

Kévs ember tudja, hogy mit jelent ezen idegen hangzású szó; pedig ez minket magyarokat különösen érdekel, mert ez a *legújabb magyar találmánynak* a neve. Szvetics Emilnek, a Telefon-Hirmondó műszaki igazgatójának, a kiváló magyar elektrotechnikusknak sikerült a fonografot annyira tökéletesíteni és javítani, hogy azt, a mit eddig egyszerre csak 8—10 ember hallgathatott, most egyszerre 20,000 ember is hallgathatja. Ezt az érdekes új találmányt mindenki megláthatja a Telefon-Hirmondónak a kiállítás és Ós-Budavár területén levő pavillonjaiban, és megláthatja államférfiainkat, a leghíresebb énekeket, jeles íróinkat, művészeinket, sőt még a katonazenét is.

E napokban *Dániel* kereskedelemügyi miniszter és a sajtó képviselői tekintették és hallgatták meg ez új találmányt és nagy elismeréssel üdvözölték a feltalálót.

A kiállításnak ez a pavillon egyik legérdekesebb látványossága, és a ki csak kimegy a kiállításba, ne mulasztja el megnézni, illetőleg meghallgatni a tündérmesékbe illő muzsikáló házat.

D'Artagnan.

AZ ÚJ MŰCSARNOK.

Az Andrassy-út műcsarnoka már évek óta szűk volt a képzőművészetek számára. Alig másfél évtized alatt már kinőtt belőle a magyar festészet és új csarnokot kért.

Az ezredéves ünnepélyek intézkedései közé vette föl a kormány egy új és tágas műcsarnok építését. Helyet a Városligetben szemelt ki számára, az Andrassy-út torlatánál. A főváros hatósága előzékenysége meg is adta a szép helyet, a múlt évben megkezdték az építést, és ezen a tavaszon be is fejezték.

Schickedanz Albert tervei szerint és vezetése alatt épült föl az új műcsarnok 4000 négyzetméter területen. A kormány 300,000 frtnyi költséget utalványozott rá. Az intézet egészen szabadon áll a liget fáit közt, virágos ágakkal körülveve, s minden oldalról láthatni szép formát, színes majolika díszítéseit. A magas földszintes épület, két homlokzata közül a díszesebb az Andrassy-út felé tekint, a másik a Nagy-János-utca felé. Az Andrassy-út felől is széles lépcsőzet visz föl a hat oszlopos alá, melyen a nagy bejáró nyílik. Az oszlopok feje aranyozással ragyog. A nyugodt és derült épület nagyon illik az eleven zöld lombok közé.

A beosztásnál az építő művész nagyon ügyelt arra, hogy minden helyiség tágas és világos legyen.

Három sorban húzódnak a termek, a melyek egy félkör alakú óriási teremben végződnek. A termekbe hat oszlopú kapuzatok lehet bejutni. A homlokzatot arany betűkkel díszlik: «A magyar képzőművészetnek MDCCCXCVI». A kapuzat fölött Ebner Lajos festőművész fest freskóképet. A lépcsőzet az óriási előcsarnokba vezet, mely gazdagon van ékesítve. Az előcsarnokból balra nyílik az ülésterem, jobbra a képzőművészeti társulat irodahelyisége s az emeleten a szolgálatok lakása. Ezután pörhuzamosan nyolcz terem következik, melyek körül a legkisebb is nagyobb, mint a régi műcsarnok nagyterme. A nagyobb termek 20 méter szélesek. Mind egymásba nyílnak s egynek kivételével felülről vannak világítva, a termek minden részén egyenletes a világítás. Az oszlopos nagyterem plasztikai műveknek van száma s úgy épült, hogy ünnepélyek alkalmán mintegy színjázi nézőtérül szolgál. E terem végén van a buffet és a képzőművészek körének klubhelyisége. A termék egyelőre egyszerűen, mely zöld színben vannak festve, s a művészeti díszítéseket csak később fogják a falakon elhelyezni. Villamos világítás és központi légfűtés egészíti ki a belső berendezést. Az épület körül és téglából épült korszak renaissance-stílusban. Homlokzatán és külső falmezőin színes terrakotta-díszítéssel vannak s az egészen és takarékosan alkalmazott aranyozások kiemelik az ékítőműveket és növelik a hatást.

GYULAI PÁL ELNÖKI BESZÉDE A KISFALUDY-TÁRSASÁG EZREDÉVI DÍSZGYŰLÉSÉN.

Tisztelt közönség! Társaságunk elhatározta, hogy mai ülését hazánk ezeréves fennállása emlékének szenteli. Ha valaha fájdalmasan éreztük, hogy a közelebbi évtizedekben társaságunk legkitűnőbb tagjait veszítettük el, e fájdalmat a mai nap bizonyára még élesebben érezhetjük. Ha élne még Vörösmarty, Zalán futása és a Szózat költője, mi méltóan üdvözölhetné a honfoglalás ezredik évfordulóját; ha élne Arany János, nemzeti mondánk nagy költője, az Álmos vagy Árpád monadokör egy néhány epikai rajzával mi fényt vetné a nemzeti ünnepre; ha élne báró Eötvös József, a ki eszméivel annyira befolyt alkotmányunk reformjára, mi elragadóan tölcsmósolható, hogy mily híven ragaszkodott nemzetünk századokon át alkotmányához, de folyvást újította, a multat a jelennek köve össze; ha élne báró Kemény Zsigmond, a ki Magyarország állami fölbomlását a mohácsi vész után annyi erővel s oly búskomolyan rajzolta egyik regényében, mely örömmel és élénken várásolná élénk a szétszakadt Magyarországot összeolvasztás s hősies küzdelmet állami létéért. De ha e nagy írókkal nem versenyezhetünk is tehetségben, nemzeti buzgóságban, a hazafiúi hűségben bizonyára nem állunk hátrább nálók. Az ezeréves emléke meghatja a mi szívünket is. Mily dicsőség és gyász, mennyi érné és bűn,

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — A Telefon-Hirmondó pavilonja.

mily kevés szerencse s mily balsors s mily hósiacs küzdelem állami létünkért egész napjainkig! Mélyen érezzük az ezeréves Magyarország örömét, baját s e egyes érzések hullámzásában erősebb hitünk a jövőben, mert azt a vigaszt és önértetet meríthetjük ezredéves multunkból, hogy vérel szerzett hazánkat annyi viszontagság között is meg tudtuk tartani, hogy folyvást nem csekély szolgálattal tettünk az európai polgárosodásnak, hogy végre Kelet-Európában egyedül voltunk képviselői az alkotmányos szabadságnak s a magyar szent korona együttes jelképe a királyi hatalomnak és nemzeti jogoknak, mint nyugaton egyetlen korona sem.

Nemzetünk államalkotó erejét semmi se bizonyítja fényesebben, mint az, hogy hazánk földjén az első évezredben egyetlen nemzet sem tudott államot alkotni, csak a magyar. A rómaiak után hunok, avarok nyom nélkül enyésztek el, de Árpád országá, Szent István birodalma fennáll napjainkig. Se a szomszédok, se a királyi rokonok, se egyes oligarchák nem tudták szétdarabolni, sőt a midőn a mohácsi vész után három részre szakadt, folyvást érezte összetartozását, s mihielyest tette, összeforrott. S ezt nemcsak földrajzi helyzete okozta, hanem főleg akotmányja, intézményei hatása is. S ez államalkotó nemzet egyzersmind folyvást a polgárosodás szolgálatában állott, eleinte öntudatlan, de csakhamar mindinkább öntudatosan. Mintha a gondviselés vezette volna, midőn először Európába lépett, keleten a görögököz csatlakozott a bolgárok ellen, védve Konstantinápolyt, a régi polgárosodás egyik központját, nyugaton pedig Arnulf német császárral szövetségbe, megdöntötte a nagy morva birodalmat s az új polgárosodás fejlődését segítette elő. Szent István alatt a keresztény államok sorában foglalt helyet és sokáig védőfal volt Európának a kelet érszaka ellen. Egy századig diadalmasan ellenállott a török előnyomulásnak, s midőn többé nem tette, vérző testével tartóztatta fel. S épen akkor érte a nagy csapás, mikor az európai polgárosodás újabb lendületet vett s neki mintegy ki kellett szorulnia a nagy nemzetek versenytől; de a gyászos időben sem tört meg szelleme. Nagy fogékonysággal fogadta az új kor eszméit, kivívtá a lelkiismeret szabadságát, vére hullásával védte alkotmányát, midőn szelleme is megtörni látszott, még akkor is göröcsben ragaszkodott alkotmányához formáihoz. De fölébredt s megújult szelleme a holt formákba csakhamar életet lehelte; fészázados küzdelem után a rendi alkotmányt népképviseletire változtatta, beleolta az újkor parlamentáriszmus mint önállása s szabadsága legfőbb biztosítékát.

Évezredes létünk utolsó századát semmivel sem jelölhetjük volna meg méltóbban, mint megújított alkotmányunkkal. Szent örökség, az melyet vér és nagy emlékek szenteltek meg. Védjük azt karddal a csatatéren, védjük szenvedőlegesen ellenállással a társadalomban, védjük a jogérzet és lelkesedés elragadó szónoklataival a tanácskozó termekben. Meg nem csonkítva, épen kell szállítanunk utódainkra s megöriznünk élető szellemét, a mely a parlamentáriszmusban nyilvánkozik. A parlamentáriszmus nekünk több, mint más nemzeteknek; nemcsak a szabadság és haladás biztosítója, hanem a nemzeti önállóság is. Ha meg tudtuk védeni a küléröszak ellen, meg kell védenünk a belső megromlás ellen is. A parlamentáriszmus törvénye egyszerű, mint az erkölcsé. Ne tedd azt mással, a mit nem kívánsz magadnak, mond az erkölcsi törvény. Ne tedd azt többség, a mit nem kívánsz magadnak, ha kisebbség léssz; ne tedd azt kisebbség, a mit nem kívánsz magadnak, ha többségre jutsz — mond a parlamenti törvény. A pártok küzdelme a parlamentáriszmus levegője, de a pártok egymást teszik erkölcselenné, ha erkölcselenséggel harcolnak s aláássák az alkotmányt. Orizzen meg ettől igaz hazafiságunk, mely egy évezred emlékeinek hatása alatt kettős erővel ragadja meg lelkünket. Tisztult kebellet, új lelkesedéssel lépünk át az új évezredbe, hogy alkotmányunk védelmére által folytassunk küzdelmeinket megvalósítására annak, a miről Széchenyi álmódott: «Az emberiségnek egy nemzetet megtartani — mondá Széchenyi ez előtt ötvennégy évvel — sajtáságit mint erkélyt megörizni és szepőltelen minőségben kifejteti, nemestieni erőit, érnéit, s így egészen új, eddig nem ismert alakokká kiképezve, végcéljához: az emberiség felcicósítéséhez vezetni», ez legyen feladatunk. Adja Isten, hogy az új ezredév megoldja a nagy feladatot!

EGYVELEG.

* Egy régi csoda magyarázatát fejezte föl Pancari olasz tanár az Egyiptomban előforduló haya kigyókon. Ennek a kigyónak az a feltűnő sajátossága van, hogy ha torkánál egy helyen megszorítják, egészen megmerevül s olyanná lesz, mintha kővé változott volna, később pedig más helyen megnyomva, ismét visszanyeri élnékségét. Tudvalevőleg Mózes is hasonló csodát mutatott be az egyiptomi faraónak.

* Zöldhajú emberek laknak Nevada állam egyik bányavárosában, hol a kobók füstje a haját és szakállát, sőt a szemöldöküket is szénazöld színre festi. A zöld szín azonban egyáltalán nem ártalmas s a haj is állandó és puha marad. Néha a zöld csaknem fekete sötétségű.

* A villamoságot Japánban nagyon rohamosan karolták fel. Csak 1870-ben létesítették az első táv-írdát, ma 50 ezer km. hosszú a távívó vonal, köztük sok a tengeralatti. A villamos világítás és a telefon is nagyon elterjedt.

A HÁZI-IPAR MŰCSARNOKA.

A MŰCSARNOK.

AZ EZREDÉVI KIÁLLÍTÁSBÓL. — Morelli Gusztáv tanár fametszetel.

Weinwurm Antal fényképe.

A TORONTÁLI SVÁB BÚCSÚSOK AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON.

A SVÁB BÚCSÚSOK AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON.

A torontáli svábok május 22-ikén tartották a kiállítási faluban a búcsút, a *kiritag*-ot. Zajos és nagyon festői multság volt az. Érdekes, hogy képeket adjunk róla.

Torontálmegye Nagy-Jécsa, Nagy- és Kis-Tószeg (Heufeld) községeiből reggel 90 főnyi 5 frtot fizető csapat érkezett, kíséretükben még vagy 160 leánnyal, legényekkel és gardém-mal (mint ők nevezik), a kiket az igazgatóság saját költségén hozatott fel. Valamennyit az Egressy-uti barakkokba szállásolták, onnan indultak el 9 órakor a búcsú színhelyére, a faluba. Egészséges, szép nép a torontáli sváb, aztán meg tehetősek. A hajadonok nehéz, virágos selyem szoknyákban és kendőkben járnak, a rövid újjú hófehér ingválluk meg finom csipkével beszegve. Rövid hajfonatukat a konty helyén visszaesapják a fejükre és ott szorítják le a czifra csontfésűvel. A legények félig kaputos, félig paraszti ruhát hordoznak és nagy része beszél magyarul. Két trombitás banda, a jécsai, meg a nagytószegi is jött velük. A falvak népét Gerhardt Péter uram, a nagytószegi bíró vezette, jó képű gazdaember. Elsőbb a debreczeni csárda melletti jársapáti magyar ház udvarára mentek és ott a legények felállították a magukkal hozott májusfát. Hosszu nemzeti színű pózna ez, melyen a délután kisorsolandó két posztókalap és selyemkendőket akasztották föl. Azontul csak a tetején volt egy kis zöld koszorúcska. A legények kalapja magasra volt körülfonta gyöngyös szalagokkal, csinált virággal, némelyik egész virágkoronát hordott a kalapján, melyről hátul nemzeti színű szalag hullt a vállára. A kezökben is felvirágozott palaczkok piros borral töltve. Ebből kínálgatják a járókelőket, közben egy-egy sorsjegyforma czédulát szóván rájuk, melylyel a májusfára kiakasztott kalapot és kendőt lehet megnyerni. Mikor a májusfát már beültették a legények, a bandák eljátszották a Szózatot, azután a fiatalok egy keveset táncoltak a fa körül, és végül szép sorban párosával meg hármasan kivonultak a kiállítási főutca és vidám zeneszó mellett körüljárták a kiállítást.

A menet előtt mindenütt dr. Kovács Gyula járt fiakkal, mint az egész búcsú főrendezője. A dr. Kovács kocsija mögött jött a tószegi banda, azután az előtánczosné, a kékszemű Gerhardt Marianna, két oldalán az első vőfélyekkel a Michel meg a Jakob Gerhardt-tal. A trombitások felváltva játszották a sebes hopszpolkát, mire a mögöttük andalgó párok hirtelen egy párat fordultak apró, mártogatós tánczlepekben. Az előtánczosné kezében ott lobogott a temérdek szalaggal díszített bokréta, melyet a népszokás *Vortanz*-nak nevezett. A ki ezt a bokrétát az árverésen megvásárolja, az tánczol első a szép Gerhardt Mariannával. Hangos jókedvvel tánczolva, dalolva, így körüljárták az egész kiállítást (otthon a papot kísérik így a templomba), majd ismét betértek a faluba, a jécsai házba. Tizenegy óra tájban ötvenesével, egy-egy vezetővel elindultak a kiállítás megtekintésére. Egy órakor a Debreczeni Csárdában ebédeltek, s aztán a májusfához, a *«Maybaum»*-hoz mentek át és ott megkezdődött a sorsolás a kalapokra és kendőkre. Ezután a *Vortanz*-bokrétát árverezték el. Ha idegen

ígért rá, annak a teljes összeget kellett fizetni, falubeli legény azonban minden 10 frtől csak egyet, tehát 30 helyett 3 frtot volt köteles fizetni. Ot órákor ért véget az érdekes sorsjáték és árverés, melynek már sokkal több nézője volt, mint a délelőtti körmenetnek. Ezután 9-ig tartó táncz fejezte be a búcsú első napját. Másnap ismét volt táncz, végül pedig kiasták a májusfát és hazavitték. Ezzel befejezték a híres budapesti kiritagot, melyet, bizonyára még a késő unokák is emlégetni fognak Torontál megyében.

AZ EZREDÉVI ÜNNEPÉLYEK.

Az idő jobbra fordultával természetesen a kiállítás látogatottsága is fokozódik, hisz eddig még a fővárosi ember is alig tölthetett benne egy-két rövid órát, ha csak nem akart ázni. A pünkösdi ünnepek elég türelhető időjárása mellett már rendkívüli nagy tömegek lepték el a kiállítást, melynek szépsége gazdagsága, tanulsága csak akkor tűnik fel valójában, ha már többször is látjuk.

Néhány nap múlva a nemzeti ünnepek új sorozata kezdődik ismét. A királyi udvar újra lejön a koronázási évforduló fényének emelésére. A főispánok, a hatóságok banderiuma gyűlnek össze, hogy hódoló menethen járuljanak a trón elé. *Junius 5-ikén* a koronát, a koronázási jelvényeket kiveszik az őrzött helyről, s átviszik a koronázó Mátyás-templomba, a hol három napi közszemlére teszik. A magyar állam jelvénye, Szent István koronája, ugyanez idős Szent István országával, s ezer év múlva is ép mindenik. *Junius 6-ikán* az új királyi palota alapkövét teszi le 6 felsége; *7-ikén* a törvényhatóságok főispánjainak tisztelgését fogadja a felség. *Junius 8-ika* a nagy ünnep napja, mikor a banderiumok a Mátyás-templomból átkísérik a koronát az új országházba, a hol a törvényhozás két háza

Weinwurm Antal fényképe.

A TORONTÁLI SVÁB BÚCSÚSOK SAJÁT ZENEKARUKAL AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSON.

ünnepi ülést tart, melyen a főherczegek is részt vesznek, mint a főrendiház tagjai; míg a főherczeg-nők külön emelvényeken foglalnak helyet. Az üléstől visszakísérik a fényes menet a koronát a királyi lakba, ott fogadja 6 felsége az országgyűlés üdvözlését, s az erkélyről megtekintik a díszmenet elvonulását. A tervezett udvari ünnepélyek azonban elmaradnak a gyász következtében.

Ifjúsági díszmenet. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter a középiskolák és a tanítóképzők igazgatóit, továbbá a műegyetem és a tudományegyetem rektorait értekezletre hívta. Tárgyalni fogják a miniszternek azt a tervét, hogy az ifjúság jun. 5-én díszmenetben hódoljon a szent korona előtt. A nagy-szerű menethen tizezer középiskolai tanuló vesz részt és pedig minden intézet zászlóval, az összes tanulók nemzeti jelvényekkel, a tornászfiúk pedig egyenruhában. Az egyetemi polgárok külön menethen követik a középiskolai ifjúságot. Az egész ifjúság a Mátyás-templomban elvonul a korona előtt s a míg a legutolsó csapat el nem távozott a templomból, a közönséget nem bocsátják a koronához. Körülbelül délután két óráig tart az ifjúság felvonulása.

Berlini vendégek. A német birodalmi gyűlés elnöksége értesítette Szögyény-Márich nagykövét, hogy a birodalmi gyűlés és a porosz felsőház nyolcz tagja Budapestre szándékozik utazni, hogy a június 8-iki ezredéves ünnepélyekben részt vegyen.

Ünnep Alsóthon. Az alsóthi kath. iskolák május 25-én tartották meg ezredéves ünnepüket, a melynek fényét emelte megjelenésével József főherczeg, a ki leányai *Mária Dorottya*, *Erzsébet* és *Klofild* főherczegnők, továbbá *Szirmay Sarolta* grófné udvarhölgy, *Holdházy Mária* és *Vécsey Sándor* báró főudvarmester kíséretében látogatott el az ünnepre. Először hálaladó istentisztelet volt a templomban, azután az iskolában a Himnusz el-éneklése után dr. *Scaner* László udvari lelkész ünnepi beszédet mondott. Elénekeltek a gyermekek a *Honvédek királydalát*, a melynek szövegét *Mária Dorottya* főherczegnő írta. Még Nellihez tanító felolvasást tartott s aztán *Scaner* udvari lelkész elmondotta a záróbeszédet. A főherczeg nagyon meg volt elégedve az ünnepvel, a minek távozásakor kifejezést is adott.

A történelmi épületcsoport állandósítása. A kiállítási épületek legérdekesebbike kétségtelenül az az épületcsoport, mely a történelmi kiállítást foglalja magában. A nagy művészettel megalkotott épület-utánezatok megérdemlik, hogy a kiállítás után is fentartsák ezeket, nemcsak előrendű látványosságai volnának a fővárosnak, hanem kitűnő hely volna valamelyik tervezett új múzeum létesítésére. A fővárosban már meg is indult a mozgalom, hogy a történelmi csoport épületeit ne bontsák le. Fél millió forint költséggel 3-4 év alatt át lehetne építeni az épületeket, úgy hogy évtizedekig daczolhatnának az idővel.

A «FALU ROSSZA» KLÓDÁSÁBÓL. — Gőndör Sándor és Finom Réssi.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. Ő felsége a delegációk megnyitására, május 30-ikára Budapestre érkezik, de június 2-án visszatér Bécsbe, honnan jun. 6-án ismét Budapestre jön, az ünnepélyekre. Az ünnepélyek után ő felsége Ischlbe megy, nyári tartózkodó helyére.

Simor szobra. Az esztergomi bazilikában püncsöd napjára állították föl Simor János néhai hercegprímásnak, a bazilika befejezőjének szobrát, melyet Strobl Alajos készített karrarai márványból, életnagyságnál nagyobb alakban s teljes papi díszben örökíti meg a főpapot. Épen szónokol s míg jobb kezét magasra emeli, baljában tartja az általa befejezett bazilika főhomlokzatának demborművét rajzát. A szobrot a Pázmány Péter szobrával szemben helyezték el a bazilikában.

Egy öreg honvéd halála. Sopronmegye Keczől községében egy 48-as közhonvéd, Pungorác János húnyt el 72 éves korában. Csöndes egyedüliségben töltötte agg napjait s két keze munkájával tengette életét. Mint honvéd részt vett egyebek közt a nagyszallói ütközetben, honnan egy két-fontos megkapartott ágyúgolyót vitt magával haza emlékül. S ez emléket nemcsak haláláig híven megőrizte, hanem sírjába

is magával vitte, mert azt kívánta, hogy eltemetésekor oda tegyék a hamvai mellé. S most csakugyan együtt nyugszik becses ereklyéjével.

Tenyészmarha-kiállítás. Az ezredévi kiállítások egyik legérdekesebb részlete a tenyészmarha-kiállítás. A szabad ég alatt levő aklokban s az óriási istállókban rengeteg mennyiségű, számszerint 2302 szarvasmarhát és bivalyt láthatunk itt, a legkülönbébb fajták díszpéldányai közül. Ott kérőznek a kényelmes alomban a legszebb magyar és erdélyi fajta tehének, komor tekintetű füstös fejű bikákkal, fürgé borjaikkal, ott heverésznek az óriási nagyságú, lomha berniek, szimmenthaliak, freiburgiak, a borzderesek, a különféle hazai tájfajták, keresztelések s a boszniai és hercegovinai apró hegyi fajták. Osodálkozás tapasztalhatja itt az ember, hogy a gondozás, az éghajlat, apránként mennyire el tudja változtatni az állatot. Hiszen ezen itt látható jószágok valaha mind egy törzsből származtak és most, míg a boszniai hegyi tehének alig nagyobbak egy jókora kecskebagnál, addig pl. a simmenthaliak valóságos óriás számba mennek s egyből-egyből 10—12 bosnyák marha is kitelnek. Hogy pedig ez nem nagytítás, bizonyítja többek közt a báró Jeszenszky néni felső-hídvégi «Gombos» nevű 5 éves bikája, a melynek súlya nem kevesebb mint 11 métermázsza és 70 kiló s a Széll Kálmán «Héra» nevű 4 1/2 éves bikája, mely amannál csak 20 kilónnyival könnyebb. De nemcsak a bikák növekednek meg ilyen tekintélyes súlra, hanem a tehének közt is találunk 8—9 métermázsásat eleget. S míg ezek az óriási jószágok 20—25 liter tejet adnak naponta, addig a bosnyák örül, ha parányi hegyi tehénétől 2—3 literet valamiképp ki bír fejni. Ezen kiállítást — melyre esetleg még visszatérünk — nemcsak a gazda, hanem bárki is nagy érdeklődéssel nézheti végig.

Az iparművészeti iskola új igazgatója. Az iparművészeti iskola már az ősszel fényes új otthonba költözik, s az 1896—97-iki iskolai évet az eddiginél nagyobb hatáskörben kezdi meg. Önálló műintézet lesz, s ezért külön igazgatóságot is nyert. Eddig az orsz. mintarajziskola s rajztanár-képző intézettel együtt egy igazgatóság alá tartozott, s Keleti Gusztáv 16 évszámát viselte a kettős tisztelet. Az iparművészeti iskola igazgatóságától a közoktatásügyi miniszter most fölmentette Keletit, önzetlen buzgalommal teljesített maradandó becsű érdemeinek elismeréséért. Az iparművészeti iskola igazgatójává pedig Fittler Kamill építőművészt, a jeles tollú szakírót nevezte ki, a ki eddig az intézet tanára s az iparművészeti múzeum őre volt.

Párisi magyarok itthon. Bertha Sándor, Párisban lakó zeneszerző és író hazánkba Budapestre érkezett, hogy hosszabb időt töltsön itthon a kiállítás tanulmányozására. Bertha a párisi sajtóban mozgalmat indított, hogy a francziák minél nagyobb számban ránduljanak Magyarországra az ezredévi kiállítás megtekintésére. A Párisban lakó magyarok az ezredévi ünnep alkalmából nagyobb csoportban fognak hazajönni.

Expedíció a déli sarkhoz. Érdekes expedíciót szervez legújában egy Borchgrewink nevű norvég ember. A déli sark vidékét akarja fölkeresni és ott nagyobb arányú kutatásokat tenni. Az expedícióra a remélhető tudományos sikereken kívül tetemes anyagi siker is vár, mert az egy évre tervezett kutatások alatt csethalásztal foglalkozik majd a hajók légénységének egy része s az azon a tájakon fölfedezett guano-telegekből fognak nagyobb mennyiséget Angolországba szállítani. Az expedíció, a mely két háromárbozcos hajóból áll, a nyár folyamán indul el Londonból, a legkiválóbb szakférfiak vezetése alatt.

Adakozás. Újabbban a következő adományokat kaptuk azon elszegényedett úri család részére, melynek érdekében több budapesti jótékony hölgy gyűjtő iveket küldött ismerőseihez: Posta-utalványon Csongrád-Sándorfalváról 3 frt 25 kr.; a 25. számú íven 45 kr.; a 32. számún 10 kr.; a 7. számún 80 kr.; a 34. számún 10 kr.; a 31. számún 1 frt 50 kr.; a 26. számún 55 kr.; egy számozatlan íven 5 kr.; összesen 6 frt 80 kr. A mult alkalommal kimutatott 3 forint 90 krajczárral együtt tehát eddig összegyűlt 10 frt 70 kr.

Utípodgyász kényelmesebb fólvétele a m. kir. államvasutak budapesti állomásain. A magy. kir. államvasutak igazgatósága azon célzattal által vezéreltetve, miszerint a torlódás, mely abból keletkezik, hogy Budapesten a rövid időközben induló vonatokhoz az uti podgyász tömegesen adatik föl, valamint, hogy az utazó közönségre ebből származó

ZÚDORÉK.

Regény egy kötetben

Irta GYARMATHY ZSIGÁNÉ.

(Folytatás.)

És ekkor Zúdor Kelemen csendesen felnyitja a szemét, leányára néz: úgy, hát ezekkel a frázisokkal hódított meg! De hát nem érzed ki a hangja rezgéséből, a tekintete szárazságából, hogy a mit mond, az nem szívből jövő? ... Ha vak is a szerelem, de nem érzékellen! ... Feláll és csendesen távozik; a pap tovább beszél, de egy tekintet egyszerre csak elnémítja. Az a delejes áram, mely az apa szeméből ömlött, megrezgettette a leány minden idegét, aztán hatalmas erővel ütődött a szívéhez: nem, ez az ember nem érzi azt, a mit mond! Hiszen ez borzasztó! Hátha most ennek a megrendítő fölfedezésnek a hatása alatt követné az édes apját és ... és mit csinálna? ... Elrabolná tőle azt a vidám nyugodtságot, melynek derűje megtetszik az egész házon! ... S míg a leány így vívódott s aztán legyőzte felindulását, jegyese rögtön átlátta a helyzetet; tehát tovább ment, mint kellett volna! Pedig ő ismer fiatal theologusokat, a kik ennél még többet is mondanak és nem bofránkozik meg rajtuk senki, sőt bizonyos lelki gyönyörrel hallgatják a puritán vallásosság illetén megnyilatkozását. Mi lehet annak az oka, hiszen azok sem tudnak szebben beszélni, mint ő? Nem kutat hosszasan; s aztán bizonyos elégtelenséggel kérde: de hát ugyan mily hatalmas erő is az, mely még a buta embernél is megéreztetni magát? Mert az már tagadhatatlan, hogy az igazat és a szívet megérik az emberek! És ez a fölfedezés épen nem kellemes Gecsy Ödön előtt, s erősen sarkalja, hogy szerepét egész művészettel játssza ...

Az udvarról kocsiszörgés hallzik és nagymama odaszól Ilonához:

— Vendég érkezett; menj, kis leányom, fogadd el, aztán rendeld ide az oszonnát, olyan jó itt a szabadban.

Mind a hárman távoznak és rövid időn Zsombyné jó szokott gyorsaságával:

— Felmentettem a leányokat, hogy ide kísérjenek, a papot sem fogadtam el; nagyon sietek és szeretnék négy szem közt beszélni Ilona néniel. — Na, hát beszéljen, lelkem. Üljön ide mellém.

Zsombyné leült és izgatottan gombolgatta ki és be keztyijét:

— Édes jó néni, a ki fél századon át tanácsaival eltette a vidéket, hozzá fordulok megsértett anyai szívem egész keservével. A néni tudja, mim volt nekem ez a két fiú; magam neveltem őket jó gazdákká és szerettem úgy; a mint csak egy anya szeretheti gyermekét és immár csaknem elvesztettem mind a kettőt; ezt a helyzetet nem tudom elviselni, tanácsoljon, édes néni, mit csináljak?

— Édes jó néni, a ki fél századon át tanácsaival eltette a vidéket, hozzá fordulok megsértett anyai szívem egész keservével. A néni tudja, mim volt nekem ez a két fiú; magam neveltem őket jó gazdákká és szerettem úgy; a mint csak egy anya szeretheti gyermekét és immár csaknem elvesztettem mind a kettőt; ezt a helyzetet nem tudom elviselni, tanácsoljon, édes néni, mit csináljak?

— Mire a hugom mind makacsban lett, ugy-e? — Kérleltek, sokat kérleltek ... — Mire a hugom mind makacsban lett, ugy-e?

— Mondja meg előbb, lelkem, hogy mit csinált? Mondja meg őszintén.

— Megmondjam őszintén? Jó. Mélyen sértett, hogy a fiam tilalman ellenére udvaroltak a Gáspár leányoknak s mondtam néha olyat is, a min felforrtak a fülk; azt hittem, ezzel elidegenítem a nem hozzám való leányoktól s mikor már-már remélni kezdtem, akkor Peti bejelentette ünnepélyes hidegséggel: elhatározott szándékom feleségül venni Gáspár Tildát. Még nem is válaszolhattam, mikor Dini épen olyan hidegséggel mondta: Gáspár Emmi fogom feleségül

Bizony, mindig el kellene találni azt a pontot, a honnan már nem lehet emelkedés, csak visszaesés. Ha nem: tud a fia nélkül élni, akkor kiérezhető volna a szerelmes legények magatartásából, hogy meddig és ne tovább! Lássá, lelkem, most már nehezebben fog menni: elveszik a Gáspár leányokat, azok ugyan nem sokat bánják kastélyba vagy vadászlatba viszik-e? Mindenütt jó kedvben, hűséges társak lesznek ők, mert ne higgye, lelkem, hogy a puska és a ló teremtené a rossz feleségeket; a jó indulat s a jó szív a fő, annak a két leánynak pedig helyen

van a szíve ... hej! milyen asszonyokat formálhatna belőlük egy Zsombi Elek! — És itt megismogatja a Zsombyné kövér kacsóit, — ez a pár kis kéz helyre asszonyokat formálhatna a menyeből. A ki mindig olyan jól elvégezte a sok dolgot, mint elvégezhetné ezt a legnagyobbat is, szívéhez a legközelebb esőt!

A serény asszonyt gyengéjén fogták, apró szemei csillognak:

— De mit tegyek? Magam csak nem futhatok utánok! Azok pedig makacsok ... és egy dolgot sajnálok is ...

— Ugy-e bár azt sajnálja, hogy érezte velök a vagyonkérdest: apátoknak nem volt semmije, minden az enyém! Hogy a dolog így áll, azért kellett volna gyöngédebbnek lenni ... no, de talán még nem késő, s ha elfogadja tanácsomat, úgy azt mondanám, ha a fiai közeledni akarnak, elibök menjen fele utjára és beszéljen szeretettel azokról, a kiket szeretnek; akkor minden jóra fordul, s ezt a dolgot is jól végzendő.

— Az áldott, jóságos hangja szíveimet érinti, rövid szava meggyőző; de nem tudom, hol kezdjem? Pedig, bevallom, már egészen felvillanyozott az a gondolat, hogy jól végezzem ezt a dolgomat is!

— Na, akkor te már jó úton vagy! — gondolja a nagymama és megigéri, hogy a fiai visszatérjen. Miközben Zsombyné hálados szavakat ismételt, a lombok között megcsillan

valami, mintha egy halom arany rózsá szikrázna a napfényben: nagy ezüst tálcán hozzák az oszonnát. Klárka megelőzi a legényt és fénylő kamuka-abroszt terít a nagymama kőasztalára és hallja a Zsombyné suttozását:

— Soha sem fogom elfelejteni, hogy jó útra igazított!

A legény meghúzza a kerti harangot és a háziak egy pár új vendéggel érkeznek az oszonnához, Klárka pedig azt gondolja magában: De hát ha a nagymama minden embernek jó útra igazítja az ügyét, miért nem teszi ezt az unokájával is? És ettől a gondolattól nem tud szabadulni: bizony, ha mind így, még meg is kérde azt egyszer.

XVI.

A mint Ilona betekintett jegyeseinek sivar lelkébe, sokkal súlyosabbnak érezte sorsát, a nagy erejébe került nyugodtan hozni az elvállalt

A pap tovább beszél.

Neogrady Antal rajza.

Weinwurm Antal fényképe.

A «FALU ROSSZA» A BUDAPESTI VÁROSLIGETI SZINKÖRÖBEN CSOKONYA ÉS VISONTA SOMOGYMEGYEI KÖZSÉGBELI MŰKEDVELŐK ÁLTAL ELŐADVA.

áldozatot. Klárka érezte csak azt a szenvedést, melyet a nemes önmegtartózkodás takargat, de gyöngédségből soha nem ölelt arra: majd elmondja a nagymamának. Csakhogy ezt könnyebb gondolni mint végrehajtani. Többször ment már ezzel a szándékkal a fehér terem felé, de mikor az ajtóhoz ért, szíve nagyot dobbant és a bátorsága elfutott.

Egy nap, mikor a nagymama a Zsomy-fükkal is jól végzett, s azok nem győzték áldani, újból erősíteni kezdte magát: csak hogy éppen tudná kezdeni... a folytatás nem lenne nehéz: százaször is elismételte magában, mit fog mondani. Nagy szívdobogással egyszer aztán mégis csak elkezdte.

Nagymama ott ült az íróasztala mellett, a kis leány a szoba közepén megállt s az ódon szekrények tükrös ajtaja három elpirult leányarcot mutatott: — Olyan vagyok, mint a főtt rák! — gondolta Klárka, a mint önkénytelenül nézgette magát, — de a főtt rákoknak kellemesebb a helyzete, nem éreznek semmit. A nagymama felemelte ősz fejét:

— Nos, kis leányom?

Erre a biztató hangra oda futott, lehajolt a matróna kezére s hiába akarta visszafojtani, könnyei megeredtek. Maga sem értette ezt az ellágyulást és szégyelte is nagyon.

— Mi lett, édes kis leányom?

Klárka esdve nézett a szemébe: — Édes jó néni, ne haragudjon rám... nem tudom, miként kezdjem... emlékszik, édes néni, azt mondta egyszer, hogy legkényelmesebb a tiszta igazságot mondani... kényelmes lenne, ha kérdeznének, de így nem tudom elkezdni... nehéz is azzal előállni...

A nagymama jószágos mosolylyal néz a könyvtől csillogó barna szemébe: vajjon mi lehetett? Talán szerelmes szegényke... ez nem is lenne nagy baj, hiszen — hála istennek — még mindig vannak olyan férfiak, akik nem a hozományt nézik, midőn egy életre választják a hű társat! S ime, most még szép is ez a leány... bár látná így egy jó fiú, az, a kit nagymama nagyon szeret.

— Klárka, ülj ide mellém, így ni, aztán mondd el, hogy mi nyomja a szívedet?

— Az nyomja... de igazán nem tudom elkezdni...

— Csak egyenesen a dologra, Klárka!

— Nagyon sajnálom Pont... ő nem mondott nekem semmit, de én érzem, hogy szenved... nem szereti a jegyesét... édes jó néni, ne engedjék hozzá menni; gátolják meg a szerencsétlenségét... úgy fáj a szívem érette!

Nagymama esdőlőzve néz Klárkára, a csodálkozásba belevegyül valami régen várt névtelen dolognak a közlekedése: egy csodálatos, megmagyarázhatatlan érzés, melyben a várokozás torlódik legfelül, pedig azt a teljesülést hatalmában áll előbb, vagy hátrább tolni.

— Azt mondd, nem szereti a papot, hát akkor ugyan miért menne hozzá?

— Azt nem tudom. De édes néni olyan okos és jó, áldja is az egész vidék, mert mindenkinek adott már életbevágó bölcs tanácsot, hát az unokájának is kigondol valamit... és gondoljon is, mert, hogy Ilona nagyon szenved, az bizonyos.

Szenved; nem szereti a papot! ismétli egész estig a nagymama és csodálkozik, hogy ő ezen nem búsul. Nem, éppen nem búsul. Hiszen így könnyebb lesz a dolog, ez gyorsabb munkára ösztönzi és a fehér jel ott van az ablak vasrostélyán, Sinkó uram azonnal megy a fehérterembe és ott marad későig, másnap aztán útra kél s elő sem kerül két hétig.

Az utóbbi időben Árkos Zsiga gyakori vendége az ódon kastélynak. Komolyan képviselő

akar lenni és komolyan fél Tarczytól, azért keresi a társaságot, mintha itt biztonságot merítene. Aztán hódoló tisztelettel környezi Pirit s gyakran céloz arra, mely nagy hatalomnak tartja egy ilyen népszerű, kitűnő egyénnek a jegyesét. Ilyenkor a kis leányt büszkeség tölti el és rendkívül kedves Tarczyhoz. De ha késik a látogatás, újból lanyhul a hatása és kezdődik az a nyugtalan, sértő szeszélyeskedés, mely mint szürő jégzilánk hull az ifjú melegsívére. Ettől megborozong és félve gondol a jövőre.

Legjobb menedék ilyenkor a nagymama áldó, megnyugtató közelsége, sehol sem olyan jó, mint abban a puha családi-fészekben, itt valami bizalomteljes remény simogatja a szívet: az öreg úrnó kiváló egyénisége a családi élet boldogságában való hitef táplálja: az én gyermekeimnek dedánya lesz ez a jószágos, okos, szép öreg asszony! Gondolja Tarczy és felvidámul.

(Folytatása következik.)

SENKI FIA.

REGÉNY.

Irtá

VERNÉ GYULA.

(Folytatás.)

— Ah, mit a száz font, arra nem is akarok gondolni, — szakítá félbe a lord, — de a családi okmányok, melyek jogainkat az egyház-kerülettel szemben megvédik.

— Az egyházkerülettel szemben... eh! — szólott megvetően lady Piborne.

Szavaiból kitetszett, hogy belőle most az egész főrendiház beszélt s hogy az egyházkerület összes lakóit alárendelt hűbéres szolgáltnak tekinti, kiknek az igénye éppen oly sajnálatra méltó, mint tisztelet nélkül való... Ekkor kinyílt a szoba ajtaja s a küszöbön egy ifjú jelent meg.

— Ah, kegyed az, Ashton gróf? A marquis és marquisné a világ minden kincseért sem mulasztotta volna el, hogy fiúknak ezt a czimét adja, a ki viszont attól félt volna, hogy a születése révén nyakába szakadt összes kötelességet elhanyagolja, ha így nem válaszol: — Jó napot, mylord, én atyám!

Annakutána anyjához lépdelt és méltósággal teljesen kezét csókolta neki.

Az ifjú gavallér tizennégy éves volt, arcvonásai szabályosak, de kifejezéstelenek s valószínűleg később sem fognak sem értelmet, sem élénkséget kifejezhetni. Hiszen törvényes sarjadéka volt egy marquisnak és marquisnének, kik legalább kétszáz esztendővel maradtak hátra koruktól, az új idők minden reformjától idegenkedtek; Cromwell korának két typusa, régi szabású, hamisíthatatlan és javíthatatlan tory-k. A faji ösztön sugallta, hogy ez a gyermek tele volt villem-szabályos mozdulatokkal, hogy tetőtől-talpig gróf maradt, ambátor anyja túlságosan elkényeztette s a kastélybeli szolgaszemélyzetnek utasítása volt arra nézve, hogy a gróf-úrfi minden szeszélyéhez alkalmazkodjék. Így hát azok közül a tulajdonságok közül, melyek korának jellemzői szoktak lenni, nem volt még benne egy sem: virgoncság, érző szív, lelkesedés.

Olyan úrfi volt, a ki mindenkit alárendelt-jének tekintett, a szegényt sem sajnálta, járatos volt a sport minden nemében: lovaglásban, vadászásban, lófutásban, krosztben és lawn-tennisben. Egyébként szörnyen tudatlan; bár egy rakás házi tanítót nyűtt el, kik hasztalan kintlőttak vele.

Hallotta, hogy atyja elvesztette a pénztárcáját s emlékezett, hogy atyja, a mylord, kezében tartotta, mikor a jogtanácsos házából kilépett, hogy mikor visszaindultak Newmarketből, nem tette zsebre, hanem a hintó ülésére fektette.

— Biztosan tudja, hogy így történt, Ashton gróf? — kérde a marquisné.

— Igen, mylady s nem hiszem, hogy a tárcza a hintóból kiesett.

— Akkor tehát a hintóban kellett akkor

lennie, mikor a kastélyba visszaérkeztünk, — vélekedék lord Piborne.

— A végső következtetés az, hogy valamelyik a szolgák közül ellopta, — tévé hozzá lady Piborne.

Ashton gróf is természetesen ezt a nézetet vallotta. Egyáltalában semmi bizalma sem volt ezekben a "ficzókó"-ban, a kik örökké kémkednek, ha ugyan nem lopnak, — de legtöbbszörre mind a kettőt művelik, — kikkel szemben birniok kellene ma is a nagybritanniai lordok és jogával, hogy őket, mint jobbagyaikat, bár-mikor tetszés szerint kikorbácsolhassák. Isten tudja, honnan és kitől tanulta meg, hogy Nagy-Britanniában jobbagyok is voltak. Csak a miatt panaszkodott, hogy a marquis és marquisné melléje nem állított külön komornyikot, vagy legalább egy groomot, no hiszen azt tudom, hogy megismerkednek az ura kezével, stb...

Ez más szóval kereken kimondva annyit jelent, hogy efféle beszédekhez a Piborneok kékvérére szükséges.

Az értekezlet eredménye tehát oda lyukadt ki, hogy a pénztárcát valaki ellopta, még pedig valaki a kastélybeli szolgák közül; hogy a szolgaszemélyzet egytől-egyig megmotozandó s a kire csak a legcsekélyebb gyanu háramlik, a rendőrségnek kiszolgáltatandó, mivelhogy a Piborneokat megfosztották az igazságszolgáltatás jogától.

Ashton gróf tehát megnyomta a villamos csengő gombját s néhány pillanat múlva megjelent a várnagy ő kegyelmességeik színe előtt.

Ez a Scarlett úr, lord Piborne intézője, való-ságos álszent volt, macskahunyászkodású, hízog, a ki a legbecsületesebb ember alarczát öltve magára, a szolgák előtt rettenetesen gyűlöletes volt, mert alárendeltjeivel bár nem kiabált és fenyegetőzött, nagyon czudarul bánt.

Mikor a marquis, a marquisné és Ashton gróf színe elé járult, maga volt a megtévesztült alázatosság, mint a legalsóbb rendű templomszolgá a parochia plébánosa előtt.

Elmondták neki, hogy mi történt. A tárczát minden bizonynyal a hintó-ülésre tették s ott később nem találták meg.

Scarlettnek is ez volt a véleménye, már csak azért is, mert lord és lady Piborne így kegyeskedtek vélekedni. Mikor a hintó hazaérkezett, ajtajától tiszteletteljes távolban állott Scarlett, s minthogy sötét is volt, nem láthatta, hogy a tárcza ott van-e a fentnevezett helyen.

Ha esetleg Scarlettnek eszébe jutott volna is, hogy a pénztárcza talán kiesett az országotól a kocsiból, óvakodott volna elmondani, mert hiszen ezzel lord Piborneot hallgatagon is azzal gyanúsította volna, hogy vigyázatlanságot követett el; megelégedett azzal a megjegyzéssel, hogy a tárczában mindenestre rendkívül fontos iratok lehetnek, már csak azért is, hogy oly szerenese jutott osztályrészül (már mint a pénztárczának), miszerint egy kastély urának képezte a birtokát.

— Kézelt fogható, — mondá a lord, — hogy itt a talált jószág elkezeléséről van szó...

— Mondjuk: lopás, ha kegyelmességetek megengedik.

— Úgy van, Scarlett úr, lopás; még pedig olyan lopás, mely nemcsak arra a csekély pénzösszege vonatkozik, mely a tárczában volt, hanem ősi jogainkat az egyház-kerület ellen védő fontos okmányokra is...

A ki nem látta ezek hallatára az intéző úr ábrázatát, midőn arra gondolt, hogy az egyház-kerület egyáltalában csak mert is igényrel föllépni az előkelő Piborne-család ellen — oly arczátlanság ez, mely a családi kiváltságok korában teljességgel érthetetlen lett volna, — őh a ki Scarlett úr elszörnyülködését nem látta, félig az ég felé emelt kezének reszketését és földre szegezett szeméit; annak egyáltalában fogalma sem lehet, hogy a képmutatásnak, mely arc-fintorítására képes egy ilyen derék talpnyal.

— De ha lopást követtek el... — mondá végre.

— Micsoda... csak ha lopást követtek el? — szólott közbe kelletlenkedő orrhangan a marquisné.

— Boocsásson meg kegyelmességed, — sietett hozzátenni az intéző, — azt akartam mondani, hogy lopás történt, csak olyan...

— Csak olyan követhette el, ki a házhoz tartozik! — vágott közbe Ashton gróf és igazí

hűbérúr módjára rittyentett hozzá lovag korbácsával.

— Scarlett úr — vévé újra át a szót lord Piborne — végezi a motozást, fölfedezi a tettest és kieszközi a törvényes eljárás megindítását, mert hiszen ma már az sem szabad, hogy a nemes a maga portáján igazságot szolgáltatson.

Hátha kutatásaimat siker nem találna koszorúzni, — jegyzé meg az intéző, — mit szándékozik kegyelmességed cselekedni?

— Akkor az összes szolgaszemélyzetet elbocsátom, Scarlett úr, hallotta... Az ősszel!

E határozat után eltávozott Scarlett, a marquisné visszament saját lakosztályába és Ashton gróf is fölkereste kutyáit a parkban.

Scarlettnek nyomban foganatosítania kellett a rendeletet, ambátor biztosra vette, hogy a tárcza a newmarketi úton kiesett a hintóból. Minthogy azonban ő kegyelmessége lopást állapított meg... úgy hát, neki tolvajt kell fognia, fog is, még ha sorshúzás útján kellene is a szolgák közül egyet kijelölnie.

Az inasoknak, komornyikoknak, komornáknak, főszakácsnak, kocsisoknak és lovaszfűknak a szigorú intéző előtt meg kellett jelenniök. Ter-

zethez intézett kérdéseimre is egyöntetű volt a felelet, ez elegendő bizonyíték arra nézve, hogy ez a népség már előre megegyezett.

— Szobáikat, szekrényeiket, ládáikat is kikutatta, Scarlett?

— Még nem. Kegyelmességed beláthatja, hogy ezt sikerrel csak egy rendőrközeg jelenlétében eszközölhetem.

— Helyes — mondá lady Piborne, — Küldjön valakit Kanturkba... azaz, jobb lesz, ha ő végezi el. Természetesen egy léleknek sem szabad a vizsgálat befejezése előtt a kastélyt elhagyni.

— Kegyelmességed parancsai teljesítve lesznek.

— A rendőrtisztviselő ne mulassza el, hogy néhány embert magával hozzon, Scarlett...

— Tudatni fogom vele kegyelmességed ohaját, s ő bizonyára sietend azt teljesíteni.

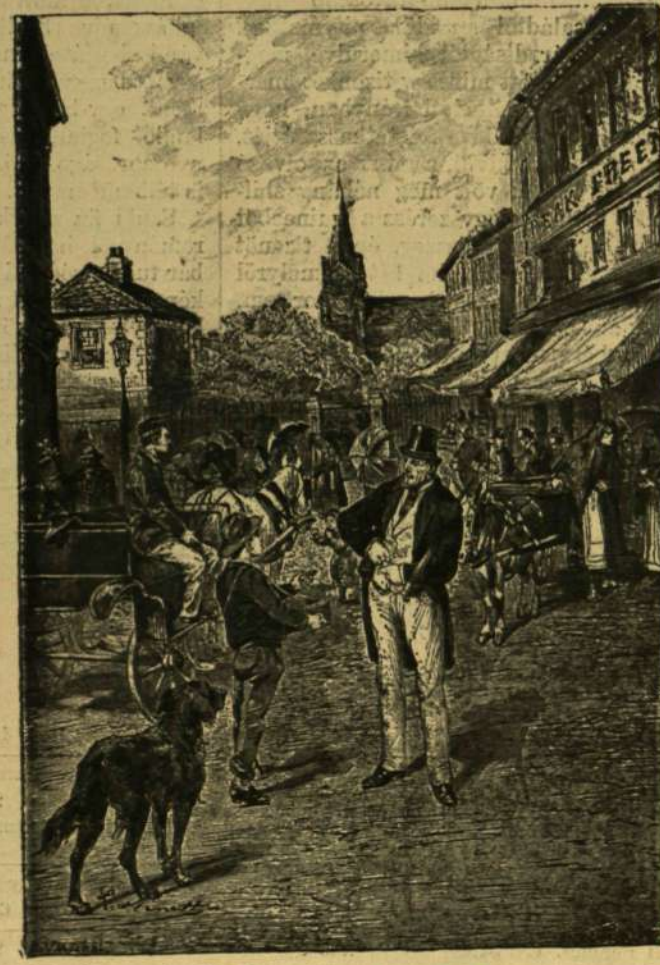
— Jogtanácsosomat, Laird urat is értesíteni fogja, hogy vele erről az ügyről beszélnem kell, kívánom, hogy sürgősen látogasson ide!

— Még ma tudatom vele.

— Mikor indul el?

Scarlett úr.

Gyufát, uram... gyufát!

— Rögtön, úgy hiszem, még este előtt itthon lesznek.

— Jól van. Az, a mit itt elbeszéltek, április 29-én reggel történt. A nélkül, hogy valakinek orrára kötötte volna, hogy mit akar Kanturkban, megnyergeltette Scarlett a legjobb lovak egyikét, elővezettette s már fel is akart rá ülni, midőn a gazdasági épületek mellett levő kapu harangja megszólalt.

A kapu felszárnya kinyílt s mintegy tíz esztendő fűcska állott előtte. Senki fia volt.

II.

Négy hónap alatt.

Körülbelül négy hónap telt el azóta a feledhetetlen nap óta, mikor a Mac Carthy-család fogadtól fia a Kerwan-majorjot elhagyta. Röviden megemlékezünk arról, hogy vele ez alatt mi történt.

Midőn Senki fia az összerombolt házból este öt óraker elment, lassanként besötétedett, mint-hogy Mártonnal és családjával a traleei úton nem találkozott, az az ötlete támadt, hogy Limerick-nek veszi az útját, mert a rendőrök valószínűleg oda kísérték be az elfogottakat.

— Azt hiszem, kegyelmességednek igaza van — viszonzá Scarlett. — A szolgaszemély-

Carthy-családot fölkeresse s bármilyen sors vár is rájuk, azt velők megoszassa. Istene, ha ő nagyobb lehetett volna, hogy dolgozónak éretek! Bizonyára nem ülne vesztig, nem riadna vissza semmi fáradságtól... de csak tíz éves volt, ugyan mi reménye lehetett szegénykének?... Majd, ha valamieske jövedelme lesz, segíteni fogja nevelő-apját, nevelő-anyját azután pedig, ha kedve neki a szerencse — és szentül meg volt győződve, hogy ennek be kell következnie — mindent, de mindent elkövet, hogy azokat a jótéteményeket hét tetővel fizesse vissza, melyekben a Kerwan-majorban részesült.

A fiú tehát neki indult a hóval borított vidéken torony irányában Limericknek. Olyan hideg volt, hogy ha hirtelen metsző szél kerekedik, ember ki nem állhatta volna. Amde tiszta volt a levegő, minden zörejt messzire elhallatszott. Így tett meg, Istennek bizva sorsát, mintegy két mérföldet, a nélkül, hogy csak egy lélekkel is találkozott volna ezen az úton, melyen még soha életében sem járt. Köröskörül a sűrű fenyvesek még sötétebb keretbe foglalták a szem határát.

Senki fia, a kit már a traleei út is erősen

megviselt, érezte, hogy ereje fogytán van, lábai reszkettek, inai meg-megcsuklottak és még sem akart megállni s ereje végső megfeszítésével még félmezföldnyi útát megtett, de ekkor egy magas fákkal benőtt lankás dombon össze-rogyott, feje felett a zúzmara gallyak, hóterhök alatt görnyedeztek.

Epen itt kereszteződött két út; ha Senki fiának elég ereje lett volna az út folytatására, nem tudta volna, hogy melyiket válaszza. Elterült a hóban dermedt tagjaival, már-már szemei is lecsukódtak, gondolatai összezavaródtak s még csak annyi ereje volt, hogy ezt kiáltás: — Segíts!... segítség!...

Csaknem ugyanebben a pillanatban hallatszott távolról egy kutyának ugatása. Mind közelebb jött a hang s a szomszéd út kanyarulánál maga a kutya is előtűnt, a mint földre szegezett orral, lelőgő farkkal tüslött, szemei pedig, mint a macskáé csillogtak.

Néhány ugrással ott termett a fűcska mellett, de nem azért, hogy megharapja, hanem meléngesse, mert imie végigtértül mellette a havon.

Senki fia rögtön fölészel, szemhéjait fel-pattant, és érezte, hogy valami meleg, szerető nyelv nyalogatja a kezét.

— Birk!... — mormogá halkan.

Csakugyan Birk volt, az ő egyetlen barátja, a

Kerwan-majorban hűséges kísérője. Ő is viszonzta az állatdélgetéseit, mert derméd kezével a lábát szorongatta. Erőt öntött bele az állat hűségébe. Láttá, hogy még sem áll egyedül a világon. Most már ketten indulnak el, hogy a Mac Carthy-családot fölkeressék. Birk bizonyára nyomon kísérte őket a kiűzés alkalmával s csak azért jött vissza, mert a pribékek és rendőrök kövekkel hajigálva, visszariasztották. Valóságilag így történt s a szivtelenül visszahajított kutya a major felé vette útját. Senki fia bizhatott a kutya ösztönében s remélhette, hogy őt ismét nyomra vezeti.

Beszélgetni kezdett tehát Birkkel, a mint ezt Kerwanban, a legelőn töltött hosszú órák alatt tenni szokta. Felelt is kérdéseire Birk a maga módja szerint egy-egy vaknással. Senki fia pedig jól megértette.

— Előre hát, hűséges pajtásom, előre!

A kutya rögtön az útra kanyarodott s kis ura előtt tüszkölve szalagált.

No, de véletlenül úgy történt, hogy Birk a kegyetlen bánásmódra gondolva, melyben a limericki úton részesült, másfelé tért, azt választotta inkább, mely a Kerry grófság határában Newmarketbe, a Cork grófság felé vitt. Így Senki fia nem is sejtve, mindinkább távolabb jutott a Mac Carthy-családtól s midőn pitymallani kezdett, éhségtől, fáradtságtól kimerülve, megállott egy kormesma előtt mintegy tizenkét mérföldnyire a majortól délkeleti irányban, hogy egyik valamit s megerősödjön folytathassa útját.

A fehéreműs batyun kívül, a mint az olvasó emlékszik, Senki fiának volt még néhány shillinge, a mit a traleci gyógyszerész a guineeből visszaadott. . . rengeteg összeg, éppen tizenöt shilling. Ez ugyan nem sok, ha két személyről kell gondoskodnia az embernek, még akkor sem, ha éppen csak az étetőn szükségesre szorítkozik s naponta egy-két pence adna ki. Fontolóra is vette ezt a fűt s a kormesma való 24 órai tartózkodás után — a szénapadlason hált és burgonyát evett — felkészülődött Birkkel és tovább ment.

Kérdésködött a kormesmarónál Mac Carthyék felől, de a kormesmaros még csak névről sem ismerte őket. Ezen a ridég télen a majorkból való kiűzés is oly gyakran fordult elő, hogy ilyesmi egyáltalában nem tűnt fel.

Senki fia ment tovább . . . tovább Birk után, Newmarket felé.

Elképzelhetjük, hogy azt az öt hosszú hetet, míg e mezővároskába ért, hogyan tölthette el. Egyetlen-egyszer sem nyújtotta ki kezét almizsnakérően. Az ő régi, vele született büszkeségét ez újabb megpróbáltatás sem tudta megtörni. Egyik-másik könyörületes szívű embernek a szíve megesett a fiúcska láttára, adott neki jókora karéj kenyeret, szalonnát vagy ilyesmit, hahogy szállást kért s egy-egy pence-szal fizette azt, a mi kétszer annyit ért volna, no de ez még nem koldulás. Megosztott mindenben Birkkel: együtt háltak a csűrökben, együtt bújtak a melegítő széna közé, éhséget, szomjúságot közösen szenvedtek s a guinea maradvékából minél kevesebbet költöttek el . . .

Néha-néha kedvezett nekik a szerencse is. Senki fia egy kis keresetre tett szert. Így két hétig helyettesítette egy majorban a juhászt. Bért nem kapott ugyan, de a mindennapi kenyér és hajlék kijuttatá neki is, Birknek is. Mikor a juhász újra beállott a szolgálatba, ő vette a vándorbotját és ment tovább. Néhány shillinget azzal is szerzett, hogy egyik faluból a másikba ment, egy-két megbízást elvégzett. Sajna, állandó foglalkozást nem kapott sehol, mert nyomorúságos idők lévén, más munkából kéz is télenül hevert, főleg ezen a gonosz télen.

Senki fia mindazonáltal nem mondott le a reményről, hogy Mac Carthyékat feltalálja, habár tudakozásai hiábavalók voltak s tulajdonképpen azt sem tudta általában barangolásainak közepette, hogy közeledik-e hozzájuk, vagy mind távolabbra vetődik tőlük. Hanem azt egészen bizonyosra vette, hogy ha majd valamely városba jut, ott adnak neki valami felvilágosítást rólok. És tovább . . . mindig tovább járt az ország-

utat, telték a napok a nélkül, hogy sorsában valami változás állott volna be. A február, szerencsére, nem volt olyan hideg s a szegényeknek nem kellett e miatt sokat szenvedniök. A búcsúzó tél legalább arra nézve, nyújtott reményt, hogy a mezel munkát a rendes időben megkezdhetik majd. Ha mindez így történik, a juhok is kihajtják majd a legelőre és Senki fia is számíthat arra, hogy valamelyik majorban foglalkozást talál.

Senki fiának hat-hét pence-sza volt csak, midőn márczius 13-án Newmarketbe érkezett.

Harmadfél hónapja kóboroltak a grófság országútain, ő meg Birk, a nélkül, hogy valahol megtelepedhettek volna.

Newmarket mintegy húsz mérföldnyire esik Kerwantól, nem is nagy, nem is népes mezőváros.

Newmarketben gyermekekhez való apró foglalkozással kereste meg kenyerét, leveleket vitt, csomagokat hordozott, gyufát árult, melyet egy félkoronán vásárolt s veleszületett kereskedő ösztönének segítségével meglehetősen haszonnal árusította el. Komoly arca érdeklődést keltett s a járókelők szívesen vettek tőle, mikor csendő hangon kinalgatta:

«Some light, sir . . . some light!»

Mindent egybevéve, neki meg Birknek e mezővárosban nem kellett annyit szenvedniök, mint kóborlásuk alatt. Sőt csaknem úgy tetszik, hogy Senki fia életrevalóságával keresetforrást nyitván magának, állandóan Newmarketben marad, midőn április 29-én hírtelen kapta magát és Cork felé vette útját.

Birk természetesen követte a fiút, kinek a zsebében éppen három shilling és hat pence volt.

A ki őt az elindulás előtt való nap óta figyelemmel kísérte volna, bizonyára feltűnik vala arczának bizonyos változása.

* Gyufát, uram . . . gyufát!

(Folytatása következik.)

Wainwurm Antal főnyképe.

OSOKONYA ÉS VISONTA SOMOGYMEGYEI KÖZSÉGEK MŰKEDVELŐINEK DALÁRDÁJA A BUDAPESTI VÁROSLIGETI SZINPADON.

kellometlenségek lehetőleg csökkentessenek, akként intézkedett, hogy így Bpest keleti, mint Bpest nyugati pályaudvaron az uti podgyászok ne csak közvetlenül azon vonatok indulása előtt, melylyel az utas utazni akar, hanem az egész nap folyamán reggel 6 órától este 9 óráig folytonosan fölvetésenek. Az utazó közönség uti podgyászi különben kívánatra a városi menetjegyről helyiségekben (Hungária-szálló) is fölvetetnek. A most megnevezett menetjegyről helyiségekben fölvetett podgyászoknak a földadó fél által használt vonatokkal való közvetlen szállítása minden körülmények között azonban nem biztosítható, hanem csak az, hogy azok a legközelebbi vonatokkal küldetnek el. Kívánatos, hogy az utazó közönség ezen könnyebbitést minél szélesebb körben vegye igénybe.

A budapest-predeáli vonalon közlekedő luxusvonatok minősítése rendes gyorsvonatokká. A magyar kir. államvasutak értesítése szerint a budapest-predeáli vonalon közlekedő 601 és 602 sz. luxusvonatok f. é. május hó 21-től kezdve változatlan menetrenddel mint rendes gyorsvonatok fognak közlekedni, minél fogva ezen vonatoknál az eddigi pótdíjak többé nem lesznek fizetendők.

A hangtechnika csodái. A Telefon Hírmondó kiállítási pavillonjában a napokban szerelték fel a «hangosan beszélő tölcser»-t, a mely a hallgatókat méltán bámulatba ejti. A kiállítási pavillonban — a nélkül, hogy a fülhöz tartanák a kagylót — oly tisztán hallható a kerepesi-úti központban tartott hangversenyek, mintha a hangversenyteremben ülnek. Mindenkinek ajánljuk, hogy ne mulassza el meghallgatni ezt a minden távolságot megszüntető, csodálatos új találmányt.

—x— Olvasóink figyelmét felhívjuk az Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság mai hirdetésére.

HALÁLOZÁSOK.

KUHN FERENCZ, tábornaszeregy, a volt közös hadügyminiszter, május 24-ikén meghalt Gradiska melletti birtokán, 79 éves korában. A hadsereg egyik legkiválóbb, vezetésre hivatott főtisztje volt. Szül. 1817-ben Prossnitzban (Morvaország). 1837-ben lépett az osztrák hadseregbe, 1848—49-ben mint tábornoki tiszt részt vett az orosz és magyar hadjáratokban; 1859-ben az oroszok ellen működő hadsereg vezérének, Gyulaynak tábornoki főnöke lett, 1866-ban pedig parancsnok Tiróban. Az 1868—74-iki időszakban közös hadügyminiszter, utóbb tábornaszeregy lett.

MENADREA gróf, orosz tábornok és diplomata, meghalt Chambéryben, 87 éves korában. Először mérnökári tiszt volt, később tanár lett a turini katonai akadémián és az egyetemen is. 1848-ban lett képviselő, később a külügyminiszteriumban alkalmazták. Az 1859-iki háborúban vezérőrnagy volt és a mérnökár főnöke. 1866-ban, mint meghatalmazott írt alá a prágai békét. 1867-ben miniszterelnök volt, de már két év múlva megbukott. 1882-ben londoni nagykövet lett és attól fogva állandóan a diplomáciai pályán működött.

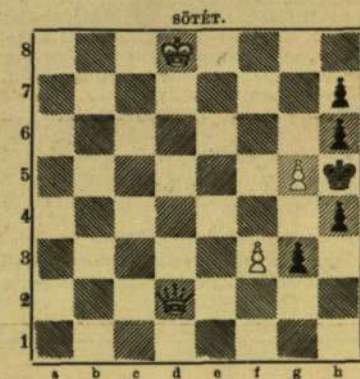
SCHUMANN KLÁRA, a világhírű zongoraművész, 77 éves korában meghalt a Majna melletti Frankfurtban.

INSIK FERENCZ, pápai prelátnak, kazari apát, szatmári kanonok, ki a budapesti egyetem a napokban a teológiai tudományok díszdoktorává választott, meghalt 74 éves korában, Szatmáron. 1846-ban szentelték föl; 1849-ben az ungvári gimnáziummal hittanár lett, 1852-ben pedig a budapesti központi papnövelde tanulmányi felügyelőjévé és helyettes egyetemi tanárrá neveztek ki; később Szakacsra, majd Erdőden plébánoskodott, 1876-ban szatmári kanonokká nevezték ki. Jótékonyága igen ismertessé tette nevét. 1882-ben Szatmáron 60,000 frral konvikust létesített, melyben 18—20 gimnáziumi tanuló kap ingyen teljes ellátást. 1887-ben 10,000 forintos alapítványt tett a Szent-István-társulat

gondolatnak, de azért verse nem emelkedik felül a közepszerűségnek.
Nem közölhetők: *Dal a menyországrol.* Nem sokat ér. — *B. B. Sirja.* Nem az igazi költészet hangja szól meg benne. Mesterkél, erőltetett. — *Élednek már.* A gondolat nem új, sokszor megírták már, sokkal szebben. — *Fenyőim.* A nyelvet tőri, hogy verse szorítsa; pedig azt önteni kell, mint az olvadtt érczet a mintába. — *Keresem . . .* Költői lélek van irva, de sok tekintetben magán viseli a kezdetlegesség blyegét.

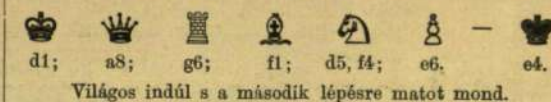
SAKKJÁTÉK.

1953. számú feladvány. Nemo 0-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

1954. sz. feladvány Gold 8-tól.

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 20-ik számában közölt képtalány megfejtése: A virágnak megtiltani nem lehet.

Heti naptár, május—június hó.

Nap	Kath. prot. naptár	Görög keleti naptár
31 Vasárnap	D. 1. Sz. Hár. v.	19 F. 1. Mindsz. v.
1 Hétfő	Graczián	20 Tallalé
2 Kedd	Erazmus	21 Szil. és Ilona
3 Szerda	Klotild	22 Paraklit
4 Csütörtök	Urnap	23 Mihály pk.
5 Péntek	Bonifáz	24 Simeon, Nik.
6 Szombat	Norbert lv.	25 Sz. Iván f. f.

Hold változás. Utolsó negyed: 3-án d. e. 9. 6. 19. pkor.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Foulard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenkint — japáni, chinai, stb. a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint sima, csikos, koczkázott mintázzottakkal, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal) a megrendelt áru postabér- és vámentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selymgyára Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros blyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6571

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Iskolai jutalomkönyvek.

Irodalomtörténet. — Tanulmányok.

- Almásy János. Magyar közmondások. Kötve 1 frt 40 kr.
- Arany János. Toldy. Költői elbeszélés. Bő nyelvi- s tárgyi magyarázatokkal ellátta Lehr Albert. 2. kiadás. 2 frt.
35,135/85. sz. min. rendelet: «Érdekes és tanulságos nyelvi magyarázatai nagyon ajánlatosak toszik.»
- Bánóczy József. Kisfaludy Károly és munkái. Kisfaludy Károly arczképével. Két kötet. Vázsonba kötve 5 frt 60 kr.
- Baráth Ferencz. Irodalmi dolgozatok 2 frt.
Tartalom: Régebbi magyar írók csarnoka: I. Zagoni Mikos Kelemen. II. Kármán József. — Thackeray Makepeace Vilmos. — Humorista-e Thackeray? — Magyar költők szerelme. — Burns, a pajkos. — Gyulai Pál költeményei. — A Délitábok hőse. — Tolnai elbeszélései. — A csinkotai kántor angol elváltata. — Az aradi nap. — Kossuth Lajos 90-ik születésnapja. — Kossuth Lajos meghalt. — Az ember fejlődése. — Nekrológok: I. Arany János. — II. Greguss Ágost. — Aristophanesről. — Jegyzés. Kármán J. halála.
- Erdélyi János. Pályák és pálmák. Vázsonba kötve 3 frt 60 kr.
— Tanulmányok. Vázsonkötésben 3 frt 60 kr.
- Greguss Ágost. A balladáról és egyéb tanulmányok. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Vázsonba kötve 3 frt.
35,135/85. sz. min. rendelet: «Egyik legkimerítőbb magyar aethetikai munka, mely nemesak a ballada természetének és fejtegetésének, de az epikai költészet egész körének ismeretéhez sok tanulságos adalékot nyújt.»
- Gyulai Pál. Vörösmarty életrajza. 3. kiadás. Vázsonkötésben 2 frt.
- Gyulai Pál. Katona József és Bánkbánja. Katona arczképével Vázsonba kötve 2 frt 40 kr.
- Emlékbeszédek. Kazinczy Ferencz. — Pákh Albert. — Báró Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Sziglieti Ede. — B. Kemény Zsigmond. — Gr. Széchenyi utolsó évei. — B. Jósika Miklós. — Mészáros László. — Kossuth levele Deák halálakor. — A «Vasárnapi Ujság» 25. évfordulóján. Félbörkötésben 3 frt.
35,135/85. sz. min. rendelet: «Mint nemesak alaposra, korrajz teljességére és hűségére, a jellemző erejére, a kritikai taglalás élességére, hanem az előadás művészetére is példaszert munkák, különös figyelmet érdemelnek Gyulai fenti dolgozatai.»
- Imre Sándor. A néphumor a magyar irodalomban. Vász. köt. 1 frt 40 kr.
- Salamon Ferencz. Irodalmi tanulmányok. Két kötet. Vász. kötve 5 frt.
Tartalom: I. kötet: Arany. — Petőfi. — Csokonai. — Zrínyi. II. kötet: Shakespeare. — Balzac. — Világírodalom. — Könyvismeretesek. — Magyar irodalom.
- Toldy Ferencz. A magyar költészet története az ősidőktől Kisfaludy Sándorig. 2. kiadás. Diszkötésben 3 frt.

— A magyar költészet kézikönyve a mohácsi vésztől a jelenkorig. Második átdolgozott kiadás. Öt vázsonkötésben 12 frt.
35,135/75. sz. min. rendelet: «Toldy utolsó biographikus és anthologiai munkája. Számos költőnek máig legkimerítőbb és legalaposabb életrajzát ebben a munkában találhatjuk.»

A természetből.

- Baló József és Miklós Gergely. Csillagászati és fizikai földrajz. Az ifjúság számára. Vázsonba kötve 2 frt.
- Bernstein A. A természet könyve. Öt kötetben. Vázsonba kötve 13 frt.
- Hanusz István. Az állatok világából. 92 szép képpel. Kötve 1 frt 20 kr. diszes kötésben 1 frt 60 kr.
- Tartalom: Alvástünetemény az állatoknál. Nemesak a növények illatoznak. A patkányok. A mezei nyúl. A házi nyúl. A varjúk. Téli alvó madár. A vizitnyúl és szárosa. A bibicz madár. Egy igen hasznos madár. A halak vándorlása. Az aranyhal. A hangtojás szedés. Hivatlan vendég. A tisztavirág. Műszaki csapat. Egy minia-aquarium.
- Hoitsy Pál. A mi az embert környékezi. Olvasmányok a természetvilágból. Dr. Berlin munkája nyomán. 147 ábrával. Vázsonkötésben 3 frt. Kötött könyv az ifjúságnak.

Anthologiák.

- Költők Lugasa. Az újabb magyar költészet termékeinek képekkel díszített gyűjteménye. Több mint 70 művészi kivitelt és gyönyörű illusztrációval és aquarell czimképpel, pompás diszkötésben, aranyfémzással 4 frt.
- Hatszáz Magyar Nemzeti Dal. Szavalmányok és dalok gyűjteménye. Angol vázsonkötésben 1 frt, aranyozott diszkötésben 1 frt 50 kr., dusan aranyozott diszkötésben, aranyfémzással 2 frt.
- Magyar költők. Költeményes gyűjtemény. A régebbi és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszes angol vázsonkötésben 1 frt 20 kr.
- Magyar dalnok. A legszebb dalok, románcok, balladák stb. gyűjteménye, Csinos vázsonkötésben 80 kr.
Jutalomkönyv alsóbb osztályosoknak.
- Szavalkönyv. Szavallásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszes kötésben 80 kr., angol vázsonkötésben 1 frt. (Ministerleg ajánlja 1889/39,689. sz. a.)
- Életiskola. Gyöngyömdások, arany igazságok a bel- és külföldi remekírók munkáiból. Diszkötésben 2 frt.

„EGYETÉRTÉS”

POLITIKAI NAPILAP.

Csávolszky Lajos, 1896. Kossuth Ferencz, felelős szerkesztő. XXX. évfolyam főmunkatárs.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat cselekedésével, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar újra elmaradó, új előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi, jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fenntartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kaphassa...

Hogy ezt a célt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon is egyaránt. Az Egyetértés egy rendez 8 oldalos lap annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Nyenkor az Egyetértés 12-20, illetőleg a kisebb lapokban számított 36-40 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a melyeket egy más lap sem nyújthat közönségének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés országgyűlési tudósításai nemben a legteljesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely a tudósításokat minden pártviszálytól óvó elhatározással teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül bő tárcsa- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint a modern világrodalom remekeiből válogatva elsőrangú műfordítók fordításában. Az egy év alatt között regények 400-500 nyomtatott lapon, vagyis 40-50 rendez regénykötetre rugnak. Így 40-50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe vesszük az Egyetértésnek mindenkor közelített kitűnőségeit és elsőrangú publicistikai által írott vesécsikkeket és egyéb politikai közleményeit, bő hírvonalait, eredeti táviratokat az ország, és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnaponként megjelenő egy-egy szaklapot pótló „Irodalom”, „Tanügy” és „Mezőgazdaság” című országos hírt rovatokat a végül az Egyetértés legjobban informált közgazdasági, ipar és mezőgazdasági rovatát és megbízható társadalmi tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.

Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltőbb:
Egész évre 20 frt
Fél évre 10 frt
Negyed évre 5 frt
Egy órára 1 frt 80
Előfizetésnek legelőszérőbben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához Budapest, papnövevény-utca 8. intézendők.

RAJECZFÜRDŐ

(MAGYAR GASTEIN) Szénasavas vasas ivóforrások. Posta, Lividra, Vasuti állomás: Zsolna; onnan kocsin egy órányira. A t. közönséget kérjük, az érkezést előzetesen tudatni. Prospektus készséggel küldünk. Az igazgatóság.

Az ásványvizek királya Dorszéki Borvíz BUDAPESTI FŐRAKTÁR FUM ISTVÁN utoda WERNER ADOLF NAL VIEÖTVÖS-UTCA 48. MINDENÜTT KAPHATÓ!

Legjobb és leghirvevesőbb pipere hölgygöngy: a VELOUTINE Különleges Rizsapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS

ŐS BUDAVÁRA

(a kiállítással kapcsolatban) május 1-én megnyílt. Béreltjegyek az évadra 12 frt, hivatalnokok és tiszték r. 8 frt. Kaphatók: Ős Budavárában (állatkerti). Előjelezhető: Milleniumi utazási és ellátási vállalatnál (Gizella-tér 4.).

Kénfürdő Trencsén-Teplic.

A felsemagyarországi Kárpátok gyöngye. Tepla-Trencsén-Teplic vasuti állomástól 20 percrenyire. Magyarország és Ausztria legerősebb kénfürdője. 28-31 R. természetes melegvízű forrásokkal kőszvény, reuma, bántalmak, neuralgia, lázas eset, ellen. Oldás és konyvimes. Körülbelül 9000 fűrdővendéglátogatja. Állandó fűrdőorvosa van. Az idején kezdte május 1. Májusban és szeptemberben szabóért, fűrdőért és teljes ellátásért egy napra 3 frt. Képes prospektusokat díjmentesen küld a grán fűrdőigazgatóság.

A főváros legjobb látványosságja A Magyarok Bejövele

Feszty körkép Városligetben Andrassy-ut végén. Látható reggel 6-tól este 10 óráig, az esti órákban villany-világításnál. Belépő díj: Reggel 6-tól délelőtt 9 óráig 30 kr., gyermekjegy 20 kr. - Délelőtt 9-től este 10 óráig 50 kr., gyermekjegy 20 kr.

Csorba fürdő. Klimatikus gyógyhely, Liptómege.

1357 méternyire a Magas Tátrában. A „Tatra gyöngye” hazánk 1000 éves fennállását maradó emlékként ünnepli: fogaskerekű vasutja június hóban nyílik meg. Csorba fürdő a lélegző, emésztő- és választó szervek bántalmainál, vérkeringési zavarok, mindennemű idegbántalmaknál, szervi vagy öröklött betegségek gyógyításánál felülmúlhatatlan.

Megnyitás május 15-én.

A fűdényben (július-augusztus) penzió naponta 3 frt 50 krtól 5 frt 50 krig. Az árak az elő- és utóidényben 30 százalékkal olcsóbbak. Állandó fűrdőorvos, házi gyógyszerész, posta- és táviratvonal. Meleg kád-, fenyő-, zuhany- és hideg-fürdők. Pompás sétányok a fenyvesekben. Turisztikai központ vezető állomás. Részletes felvilágosítással és értesítőkkel szolgálunk.

KLIMO TESTVÉREK

Csorba-fürdő, fűrdőbérlet és a fűrdőigazgatóság. Antegrin-por. Háziállatok betegségeit vele meggyógyítani, a nagy kárt okozó dögöt, például sertések és juhok közti, meggyógyítani, tapasztalat szerint 100 drita 10-15 kilgr. 10 drita 2 kilgr. szükséges. Minden gondolkodás és kérdésközlés nélkül, hogy mi volna jó, csakis Antegrin-t kell beadni. Egyszeri adag alig kerül 3 krba, melyvel nagy kárt elhárítanak azok, kik óvszerképen hizlalásakor is hébe-korba adva, mindig kéznél tartják. - Egy tekerca ára 40 kr., mely elég egy szülő megmenésére. Egy 1 frtos tekercsben körülbelül annyi van, mint három 40 kr. tekercsben. Egy kilogr. ára 2 frt. Ké és fél kiló 5 frt. mar bérmentve küldöm. 5 kilogr. egybe mérve 10 frt helyett 9 frt 50 krt. de 10 kilogr. csak 17 frt. Kilogr. felül minden kilogr. 1 frt 60 kr. Kapható postautalványtúl küldve ingyen.

Magyar kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Budapest-Kelenföld állomásán az állomási vendéglő tüzeltérét költözésére 1896. évi október hó 31-én lejárva, ezen vendéglő tüzeltérnek, nyazanzen időponttól számított 3 évre, azaz 1896. évi november hó 1-től 1899. évi október hó 31-ig leendő bérbe adása iránt ezzel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdették.

Az 59 kros bélyeggel és „Ajánlat a m. kir. államvasutak Budapest-Kelenföld állomásán levő vendéglő tüzeltérnek bérbevételére 16141/896. sz. hoz. felirattal ellátott borítékba zárt és lepecsételt és a kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1896. évi június hó 25-ének déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához posta útján tarti vérvény mellett nyújtandók be, bántépés fejében pedig 150 azaz egyszázötven o. é. forint készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban nevezett üzletvezetőség gyűlöpénztáránál Budapesten, 1896. évi június hó 24 déli 12 óráig leendő. Értékpapírok a budapesti, illetve bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb utolsó napi árfolyam szerinti értékben, de csak a névértékben alul fognak számítani. A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. forgalmi osztályában (I. em. 33. ajtó) vagy a budapest-jobbparti és győri forgalmi főnökségéknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miert is az ajánlatot tevőkrol feltételezték, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmében kötelezőnek elfogadják. A feltételektől eltérő, vagy a kizárólag határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe vételni nem fognak. A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége fennmarjta magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre, szabadon választhasson.

Budapest, 1896 május hó 22. Az üzletvezetőség. (Utányomat nem díjazatik.)

Férjem uram sem ellenzi

Dávid Gyula ezéki gyógyszerész, szepitőszereit használja. Szepitő és más arzefolok ellen Spitzer pomádja, ára 40, 70 kr., 1 frt 20 kr., makacs arzefoloknál az erősebb hatása Pompadour-paszttam készsége 1 frt 50 és 2 frt 50 kr. Arzenitó mite-szeret arzenitó miltazója a Juvénili, 1 és 2 frt. Bármelyik szerem használata előtt eszik Detergon különös szappannal kell mosdani, 1, 2, 3 korona. Örmét szeret szinte ifjú hajléstómmal az östülöknek; egy próba-űveg 1, 2 és 4 forint.

Antegrin-por. Háziállatok betegségeit vele meggyógyítani, a nagy kárt okozó dögöt, például sertések és juhok közti, meggyógyítani, tapasztalat szerint 100 drita 10-15 kilgr. 10 drita 2 kilgr. szükséges. Minden gondolkodás és kérdésközlés nélkül, hogy mi volna jó, csakis Antegrin-t kell beadni. Egyszeri adag alig kerül 3 krba, melyvel nagy kárt elhárítanak azok, kik óvszerképen hizlalásakor is hébe-korba adva, mindig kéznél tartják. - Egy tekerca ára 40 kr., mely elég egy szülő megmenésére. Egy 1 frtos tekercsben körülbelül annyi van, mint három 40 kr. tekercsben. Egy kilogr. ára 2 frt. Ké és fél kiló 5 frt. mar bérmentve küldöm. 5 kilogr. egybe mérve 10 frt helyett 9 frt 50 krt. de 10 kilogr. csak 17 frt. Kilogr. felül minden kilogr. 1 frt 60 kr. Kapható postautalványtúl küldve ingyen.

DÁVID GYULA gyógyszerésznél ESZÉK, Alsóvárosban. Raktáron van Antegrin kivételével, Vértési S. udv. Hál-tárházban Budapest, Kristóf-tér 8. szám.

MATTONI ÉS WILLE ERZSÉZSÖSFÜRDŐ BUDAPEST-KELENFÖLD

Idejny május 1-től szept. végéig. Keserű források. Ivó és fűrdőgyógyomd. A gyógyhely fűrdői, esetleg ivóforrások kitény eredményre alkalmaszatok: 1. Bármint okok folytán keletkezett lobos izadmányoknál. 2. Női bejoknál, különösen metritis chronicanál; méh körüli és hashártyalob után visszamaradt izadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönbön daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmainál: máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. Zeirkórnál. 5. Köszvénynél, stb. FÜRDŐ-ORVOS: DR. BRUCK JAKAB, az orz. közegészségi tanács r. k. tagja. Egészséges fekvés, fél órányira a fővárostól. Kényelmes lakások, jó vendéglő, szene, kád- és márványfűrdők, különféle zuhanykészülékekkel. - Rendes társalkodási-közlökedés. A kocsi állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt. A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szivesen szolgálunk Mattoni és Wille Budapest.

Emlékező tehetség.

A „Meggendorfer Blätter” 1896. jan. 30. ki. 266. számában írja: „Poehlmann Kristóf Lajos úr „Emlékezés-tana” Münchenből, mely tudományos alapra fektetve mindjárt megjelenése után feltűnően keltett, s a tanulók tekintélyes száma fényes bizonyítványokban tanúsítja az elért eredményeket. - Poehlmann úr tanának semmi köze a Mnemotechnikával, hanem ideges szövekközöttünk és győngye emlékező tehetségünk gyógyítását okozza; a tanulót onbizalomra, egyéni, de érlely akaratra akarja szoktatni, s példák után a tudomány majdnem minden területén a tanfolyam a Poehlmann-féle rendszer használhatósága bizonyítottatik.

Az oktató levelek úgy szólnak fokrol fokra emelik a győngye emlékezetet, s a szellemi újjaszülést egy nemét idézik elő. A zárólevélhez érve, mindenki, a ki a Poehlmann-cursust keresztül tanulmányozta, bármily hivatáshoz tartozék - be fogja vallani, hogy az eredmény kiéltető.

Epen most jelent meg a Poehlmann „Emlékezőtan-ának új kiadása, s ajánljuk a legmelegebben annak tanulmányozását. Tervezetet ingyen küld L. Poehlmann, Weinstrasse, München B. 18.

Értesítés t. olvasóinkhoz!

A Budapesti tájékoztató kézikönyvét, mely az ezredéves kiállítás alkalmából, csinos kiadásban, mintegy 200 oldal terjedelemben, 40-nél több képpel, Budapest térképével, a kiállítás tervrajzával, valamint 10 drb kedvezmény-jeggyel, melyek a tulajdonosnak 4-33% engedményeket biztosítanak, t. olvasóink figyelmébe ajánljuk. Eme igen csinos kiállítású könyv utbagazító tartalmánál fogva vidéki és budapesti lakosnak egyaránt nélkülözhetetlen zsebkalkulusz szolgál. A kalanz bolti ára 60 kr., előfizetőink azonban kedvezményképen bérmentes megkúldással 50 kron, Budapest térképét a kiállítás tervrajzával pedig külön csinosan borítékoltva 15 kr. helyett 12 kron kaphatják nálunk.

Utánvételes rendelések figyelembe nem vétetnek és ezért legalkalmasabb az ősszeg előzetes beklüldése.

A kiadóhivatal (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4.).

Megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Franklin-Társulat Szépirodalmi könyvtára.

Eredeti és fordított regények és elbeszélések válogatott gyűjteménye.

Baksay Sándor Gyalog-ösvény.

Második kiadás. Három kötet. Ára vászonkötésben 3 frt. Minden kötet külön kapható.

Vérszegényeknek és üdülőknék.

Németbirod. jegyzőkönyv 72168. szám.

Ferratin a tápszerek vas-összeállítás.

Eredeti üveges 25 gramm. Ferratin-csokoládé-pasztilák eredeti csomagban 50 db. Kaphatók gyógyszerárban és detali-árúgés-tárházban.

Szűrvesztő por (Poudre dépilatoire) BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szűrvesztő szer, mérőmentes, egészen ártalmatlan, a leggyőngyebb bőrt sem támadja meg, ennél- fogva hölgyeknek kiválóan ajánlatos. Hatásos rágtómi és köklök- letes. Egyetlen szűrvesztő szer, mely orvosiilag ajánlatos, a melynek Oroszországba vitelét a szent-pétervári orvosi hatóság megengedte, s mely az antwerpeni világkiállításán az ottani Musée commercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kiténtetve lett. 75 kr., a hozzávaló ecset 12 kr.

Raktár: Budapestben, TÖRÖK J. gyógyszerárban, Király-utca 12. szám.

WEINWURM ANTAL fényképező első magyarországi chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Károly-utca 3. készit mindennemű czinkedésű dűczet, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia után. Alanzrajzok, térképek, há- lózatok fotolitografiá- tion a legújabb- nyosab- ban sok- aszorolt- tanak. Külön bevezetés háon kívül való fényképek felvételre.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomruk kireperálják és újra jól emészenek és erre elkötnek - néha hiába, egy vasgont; pedig ezt a céalt otthon kényelem- PEPsin-BOR melyet meg- egeggel elerik a - melyet etét meg- emésztési segít és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja. - Az én pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 frt 30 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyas, gyógyszerész, művegyészi laboratoriuma Aradon.

Kapható Budapestben: Török József ur gyógyszerárban és minden magyarországi gyógyszerárban.

első rangú gyógyfürdő.

Fürdőidény: május 15-től október 1-ig. Világihírá

Buziás lápfürdők és aczélforrások

használó a Spaa, Pyrmont, Schwabach és pyrawarhi aczélforrásokkal, kitény meleg és hideg vasaczélfürdővel, moor- és ásványfürdőkkel, tükör-fürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és massage.

IVÓKÚRA

kitűnő eredménnyel vérszegénység, idült gyomor- és bélhurut, homok- kö- és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendellenességeknél, magtalan- ság, idegbetegség, bujakór, csúz, köszvény és fejfájásoknál stb. Buziás gyógyfürdő vasuti állomás: Temesvár út. - Társasokos az állomásnál. Állami hivatalnokoknak kedvezmény. Pazar villamos világitás a 80 helynyi érvásadás parkiban. Fürdői-zenekar. Előrendű konyha és kávéházi italok. A fürdőn állandó hírneves nőgyógyász van. Mérsékelt árak. Ismeretesek kívánatra ingyen és készséggel szolgál a Fürdőigazgatóság BUZIÁSON, a hova a szobanegrendelések küldési kéretnek.

Illustration of a child holding a bottle of Szűrvesztő por medicine.

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely. BUDAPEST.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hővíz kitűnő eredménnyel használtott a kö- vetkező körülmények ellen: köszvény, csúz, szábak, idült kötégek, máj- gyomor- bántalmak, hólyaghurut, női bántalmak, garst- gege-, tüdőhurut, és idegbántalmak. Massage és villamos fűrdő. Tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási terem, posta, telefon, táviró, gyógyszerár és elismert jó konyha. Rendelő fűrdőorvos dr. Bauer Antal főhercegi udvari orvos. Naponta katoná- és cigányzene. Hajókölze- kedés félóránként.

Fürdőidény tartama: május 1-től szeptember 30-ig. A szobáknál szept. hóban 30% engedmény. Árszabály kívá- natra bérmentve küldetik.

A Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestben.

Általános Visszatérítési Pénztár Részvénytársaság.

Akar ön pénzt, ha a szükség esete beáll? Ugy követelje mindenütt, a hol készpénzzel fizet, szelvényeinket, a melyek költségmentes takarékbetéti jegyeket képeznek.

Gyűjtse ezen szelvényeket és cserélje be azokat nálunk KÖLTSÉGMENTES visszatérítési kötvények (takarékbetéti könyvecskék) ellenében, a melyek már az 1897. évi julius havában megejtendő törlesztési huzásban résztvesznek. Továbbá 90% kölcsönt is nyújtunk ezen kötvényekre, vagy kívánságára tíz év mulva időleges értékükben azokat készpénzben vissza- váltjuk.

Bővebb felvilágosítást nyújt a Visszatérítési Pénztár, Váczi-körut 51. sz. Junius 1-től kezdve Kossuth Lajos-utca 19. szám.

